

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Qvintvs Decretalivm Libri continetvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Verborum significatione. Tit. XL.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95280](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95280)

De Verborum significatione, Tit. XL. 333

Cum propter defectum etatis, &c.] Notatur ad hoc, quod mitius quis puniri ob fragilitatem etatis, ut per Duen. regul. 259. Tiraquel. de pennis temp. causa 7. Gomez. tom. 3. var. c. 1. à n. 62. Clar. §. fin. q. 60. n. 3. Cald. Pereira in l. si Curatorem, verbo, vel aduersary dolo, à n. 50. Molin. de iuris. tom. 4. tract. 3. disp. 36. n. 6. Aloys. Ricc. in collect. decisi. p. 5. collect. 1845. & in praxi rerum fori Ecclesiast. decisi. 600. n. 1. in 1. edit.

In gloss. Etatis 1. ibi, doli capacibus. Notatur ad hoc, quod puer doli capax puniri potest, ut per Duen. reg. 259. vers. limita tertio.

super Daniel. c. 5. & refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 36. c. 1.

Quod patris appellatione veniat avus paternus probatur ex l. iusta interpretatione 201. vbi gloss. verbo avus, & Rebuff. col. 2. in princip. pag. 636. ff. de verbis. Sem. Boët. decisi. 17. n. 7. Alcan. Clem. de patria potestat. effectu 1. n. 2. Surd. de aliment. tit. 6. q. 8. n. 16. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 5. c. 977. n. 4. quos refero ego ipse in tract. de appellat. verborum viriusque iuris signif. appellat. 190. n. 1. & 2. lmito. vbi eumque de alio agitur. Parentum vero appellatione proprio vocabulo continentur omnes viriusque sexus ascendentis visque ad tritum, l. 4. §. parentes, ff. de in ius vocando, l. Iurisconsultus, §. parentes ff. de gradibus, Sebalt. Medic. reg. 2. num. 9. Flamin. Paril. de confident. benef. q. 3. n. 42. Ferret. in confit. Carbalon. gloss. 1. n. 430. Fular. de subdit. q. 36. §. n. 5. plures quos refero ego ipse vbi supra appellat. 18. §. n. 1. Sic & eodem modo filiorum appellatio ne continentur nepotes, non ex propria significatione sermonis, sed ex interpretatione, Fular. de subdit. q. 31. n. 7. & 12. Rota in Romana, seu Præmissa fidei commissi de columna 2. May 1625. coram bone mem. Vbaldo, Menoch. conf. 197. à n. 8. 1. Menoch. conf. 328. n. 4. & de presump. lib. 4. de presump. 9. n. 1. vbi à num. 3. cum seqq. refert coniecturas, ex quibus colligitur nepotes non continentur, quod etiam disputat Valasc. consult. 140. per totam, sic etiam ex vnu loquendi Say. in clavis Regia. lib. 3. c. 8. n. 6.

Notatur etiam text. ad hoc, quod in obsecris, & 4 ambiguis statutorum, vel cuiuslibet alterius Legis dispositionis indicia, & coniectura faciunt plenam probationem, ut per Mascard. de probat. conclus. 1124. num. 18.

S V M M A R I V M.

1. *Nouale est ager nunc primum præcibus, &c. n. 2.*

C A P. Innouare. I.

1. **N**onale est ager nunc primum præcibus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 330. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. defumitur ex D. Hieron. super Ozeam. c. 10. & sunt verba glossæ interlineatis.

2. Hanc eandem concil. ex hoc text. defumitur Monet. de decimis. c. 4. q. 3. n. 50. vbi infest ad illam questionem, an & quando de noualibus soluenda sit decima, de quo suo loco dicemus, & quid sit nouale, vide latius ad cap. quod per nouale 2. 1. infia hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. *Patris appellatione venit avus,*
2. *Parentum appellatione ascendentis omnes viriusque sexus continentur.*
3. *Filiorum appellatione continentur nepotes, quando datur eadem ratio.*
4. *Indicia & coniectura faciunt plenam probationem in ambiguis statutorum.*

C A P. Nam & ego. III.

1. **P**atri nomine venit avus, & proavis in scriptura. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 330. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. defumitur ex D. Hieronymo

1. *Natus non videtur qui confessim mortuus est, & num. 2.*
2. *Factum non dicitur quod non durat factum.*
3. *Factum non reputatur id, quod non habuit effectum.*

C A P. Nam & ego. III.

1. **P**ver, qui natus statim moritur, dicitur ac si non fuisset, & secundus vocatur viagenitus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissiù Ximen. in concord. p. 2. defumitur ex D. Hieronymo in parabolis Proverb. c. 4. & refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 36. cap. 2.

Collige ex text. natum non videri, qui confessim mortuus est, ut per Tiraq. in l. si unquam, verbo si fecerit. p. 167. & de iure primog. q. 3. n. 12. & de iudicio in rebus exiguis, vers. 8. 3. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 18. num. 6.

Notatur ad hoc quod factum non dicitur, quod non durat factum, Hieronym. Portoles in tract. de consoribus & fideicommisso legali. c. 1. num. 25. Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum, num. 16. Surd. de alimento. tit. 7. q. 10. n. 9. cum seqq. Olafch. conf. 5. num. 34. latè Ioan. Baptista Coita de facti scient. & ignor. infest. 14. per tot. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria gloss. 6. 3. n. 2. 4. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 115. n. 33. & cap. 132. num. 27. cum seqq. Fatinac. in praxi crimin. part. 4. conf. 90. num. 72. Menoch. conf. 334. num. 19. vbi intelligit, quando actus habet tractum successuum, tefero

334 Collectanea Doct. in lib. V. Decretal.

refero ego ipse Axiom. 93. num. 14. Et pati sunt non fieri vel ita fieri quod non daret factum, Anton. Monach. Bononiens. decis. 40. punct. 7. n. 18. Et factum non reputatur id, quod non habuit effectum, Surd. conf. 436. num. 14.

4. Intellige Axioma supradictum ut non vendicet sibi locum quando non flaret per auctorem facti, quoniam daret, quoniam etiam non factum habetur pro facto cum non sit per eum, qui facere debet quoniam faciat, Decian. conf. 72. n. 26. volum. 3. Ioan. Bapt. Costa d. inf. p. 1. n. 9. Bero conf. 127. n. 17. vol. 2. alleuerans quod ista reg. non pertinet ad factum nec effectum.

S V M M A R I V M.

1. *Diitio, antequam, non semper implicat, & n. 2.*

C A P. Quod dicitur. IV.

1. **D**icitio, antequam, non semper implicat. Colligit ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Holt. Buttr. Anch. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissione Ximen. in concord. p. 1. desumitur ex D. Hieronymo super Matth. c. 1.

2. Collige ex text. dictionem, *antequam*, non semper implicate, ut referat Octavian. Vulpel. de preposition. & adverb. seu coniunctionum significatio, in dict. *antequam*, pag. 11. vbi ex hoc text. colligit dictiones negantes actum certo tempore non ponere implicatio actum alio tempore, & idem salvati posse testem a pena falsi, qui dixerit, quod antequam Titius veniret ad prandium, filius percussit Sempronium, si probetur Titius ea die ad domum non venisse, refero ego ipse in tract. de dicti. v. suffrag. dict. 37.

S V M M A R I V M.

1. *Primogenitus dicitur ille, qui primò natus est, etiam si eum nullus frater sequatur, & n. 2.*

3. *Regula Cancellarie reservatio de dignitatibus maioribus, & principalibus locum habet vbi est tantum una dignitas.*

4. *Diitio, donec, quos effectus habeat, remissione.*

C A P. Joseph. V.

1. **M**aria peperit primogenitum, id est, unigenitum quia in Scriptura, id quod primò nascitur, licet non sequatur secundum, dicitur primogenitum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Holt. Buttr. Anch. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissione Ximen. in concord. p. 1. desumitur ex D. Hieron. super Matth. c. 1. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 36. c. 4.

2. Collige ex text. primogenitum dici illum, qui primò natus est, etiam si eum nullus frater sequatur, ut per Cosm. in pragmat. sanction. in proam. §. in qua quidem, verbo primogenitum, fol. mihi 17. Tiraq. de ure primogen. in prefat. n. 74. cum seqq. & q. 1. n. 3. cum seqq. & q. 3. in prim. & q. 34. n. 2. 5. Menoch. conf. 97. n. 51. & conf. 328. n. 5.

3. In gloss. Mos. in addit. ibi, prius enim non solum intelligitur, qui ante aliquem est, sed etiam is ante quem

S V M M A R I V M.

1. *Verba sunt intelligenda non secundum quid sancti, sed secundum intentum proferentes, & n. 2.*

3. *Verba debent servire intentionem, non intentio verbis.*

4. *Verba pendent à mente, non auctio mens a verbis.*

C A P. Intelligentia. VI.

Verba non sunt intelligenda sicut sententiae, sed secundum mentem intelligentis, seu secundum causam in quibus dicuntur, quia non res sermoni, sed res sententiae est subiectus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Holt. Buttr. Anch. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissione Ximen. in concord. p. 1. desumitur ex D. Hilario. lib. 4. de Trinitate, refertur ab Anton. August. collect. Decretal. lib. 5. tit. 36. c. 5.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumitur. *Natura in man. cap. 23. num. 38. & ad cap. humana aures 12. 3. num. 10. & 11. Cosm. in pragmat. sancti. tit. de dict. verbo. mens. pag. 141. Tiraquel. in lib. vnguia, verbis. bertiis. num. 48. C. de renovandis donis. Surd. conf. 41. num. 35. Perez. 1. 3. gloss. 2. pag. 47. tit. lib. 5. Ordin. num. 35. Molin. de ritu nuptiarum. lib. 3. quiesc. 3. num. 50. & de dict. 4. de Trinitate, refertur ab Anton. August. collect. Decretal. lib. 5. tit. 36. c. 5.*

De Verborum significatione, Tit. XL. 335

per me citato de Axiom. iuris usus frequent. Axiom. 222.
3 n.1. Verba enim debent inseruire intentioni, non intentione verbis, Tiraq. in l. se unquam, verbo libertis, à n.4.7. & de retract. tit. 1. §. 32. gloss. 1. n. 3. 4. & 35. Card. Mantic. de coniect. ultim. voluntarum, lib. 3. tit. 3. num. 9. Brunor. à Sole in locis commun. verbo verba, n. 20. Ego 4 ipse d. Axiom. 222. n. 3. Et verba pendent à mente, non autem mens à verbis, Menoch. conf. 97. n. 44. Et verba se habent ut corpus, & superficies, ratio autem, ac mens ut spiritus, & anima, Gonzales dist. gloss. 48. num. 56.

C A P. Nihil obstat. VII.

Diuersitas narrandi rem non nocet si res est eadem ut in Evangelistis, qui eo ordine dixerunt, quo Deus voluit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Io. Andr. Host. Butr. Anch. Panor. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 331. Alagona in comprehend. iuris Canon. pag. 789. remissiunc. Ximen. in concord. p. 2. defumitur ex D. August. in libris de consensu Evangelistarum, refutetur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 36. c. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 *Sensum, non verba considerare debemus, & n. 2.*
- 2 *Verborum à proprietate non recessur ubique mente dubitatur.*
- 3 *Verba in potiori significatu sunt accipienda.*

C A P. Propterea. VIII. Gregor.

- 1 **E**pistolam interpretas debet reddere sensum sensui, non verbum, ne amittatur sensus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panor. Mari. Socin. Felin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 332. Alagona in comprehend. iuris Canon. pag. 789. remissiunc. Ximen. in concord. p. 1. & 2. defumitur ex D. Greg. lib. 1. epist. 28. registr. refutetur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 36. c. 7.
- 2 **V**ide que dixi ad cap. intelligentia 6. sup. hoc sit.
- 3 **N**on verbum ex verbo, &c.] Ubiqueverbo de mente dubitatur, & verborum proprietate non recessur, l. non aliter, in princip. 6.9. ff. de legatis 3. Cardos. in praxi iudic. verbo verum, n. 8. Francile. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 20. n. 7. Monet. de distribut. quotidiani, p. 2. q. 11. n. 100. & tunc in potiori significatu sunt accipienda, & secundum sensum grammaticalem, l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager vetigal. Menoch. de presumpt. lib. 3. presump. 39. a. num. 8. Surd. conf. 230. n. 20. Card. Tuse. lit. V. concl. 98. & 101. cum aliis citatis in bello de principiis virtutumque iuris, lit. V. n. 15.

C A P. Quamvis. IX.

- 1 **P**raepositus quam proprie vocetur qui praest, tamens usus obtinuit ut Praepositus dicatur qui habet quendam enarr. Prioratus imper. alios. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panor. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 332. Alagona in comprehend. iuris Canon. pag. 789. remissiunc. Ximen. in concord. p. 2. defumitur ex D. Isidoro lib. 10. etymologiarum, cap. 8.

Refert hic text. quis propri sit Praepositus, de quo vide Lancel. Contad. in templo omnium iudicium, lib. 2. cap. 10. per totum, Azor. iuris moral. part. 2. lib. 2. cap. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 *Compendium huius text. refertur.*
- 2 *Forus non repertitur in masculino genere quando significat locum iudicij.*
- 3 *Causa proprie dicitur ipsum ius deductum in iudicio.*
- 4 *Verbum negotiari, & negotiatoris, generalius est verbo mercari, seu mercatoris.*
- 5 *In iugium dicitur quasi iuris guerrum.*
- 6 *Iudicio in omni tres persone requiruntur, index, actor, & reus.*
- 7 *Serui non possunt esse testes.*
- 8 *Serui testis esse potest ubi communis opinione reputatur pro liberis, & in exceptis criminibus, vel ubi veritas aliter haberi non potest.*
- 9 *Femina testis esse non potest nisi in defectum probant.*
- 10 *Mulieres admodum notabiles, inconstantes, & variabiles sunt.*

C A P. Forus. X.

Forus est locus litium, dicitur à fando vel foraneo x Rege, & constat causa, lege, iudicio. Causa est negotium, quod dum proponitur est causa, dum discutitur iudicium, dum finitur iustitia. In omni negotio requiriuntur index, accusator, tens, tres testes; in testibus consideratur conditio, id est, ut sit liber, non seruus: natura, id est, ut sit vir, non feminia: vita, id est, sit innocens, & integer aet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panor. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 332. Alagona in comprehend. iuris Canon. pag. 789. remissiunc. Calaf. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. defumitur ex D. Isidoro lib. 10. etymologiarum, c. 5. & refutetur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 36. c. 10.

De significatione nominum lis, causa, questio, controversia, differentia, discordia, quid importent, & ait, & quando inter se differant, vide Marant. de ordine iudic. in 5. pars. princip. n. 96. vers. quartus terminus est causa. Sigism. Scac. in tract. de iudic. causarum civil. crimin. &c. lib. 2. c. 2. q. 3. Seraphin. decis. 7. 37. remissiunc. Buccaron. de different. inter iudicia civilia, & crimin. differ. 163.

Forus.] Apud Latinos autores, Thesaurum linguae latine, & Calepinum non repertitur forus in masculino genere, quando significat locum iudicij, ut ex multis comprobó ego ipse in meo Dictionario Lusitánico-Latino, pag. 867. quod Bracharæ decimo octavo tractatis meæ anno in Iucem edidit: nostri etiam legum professores hoc ipsum adiuvant, text. hunc referentes, ut videat et apud Cottani in memorib. verbo, forus, Parador. rerum quotidianarum, lib. 2. cap. fin. p. 2. §. n. 1. 10. Non. Marcell. de lingua Latina in verbo forus, Alciat. disfunct. lib. 2. cap. 1. Sigan. de antiquo iure Italiæ, lib. 3. c. 15. Franc. Palet. in sua historia fori Romani, lib. 1. c. 1. & vide dicta ad rubr. de foro compet.

Causa est dum discutitur,] Notatur ad hoc, quod proprie dicitur causa ipsum ius deductum in iudicio, ut per Marant. de ordine iudiciorum, p. 5. tit. 1. & omnia sicut durante instantia, num. 66. Et dicit Anton. Gallo. lib. 1.

lib. 1. de exere. iur. perit. n. 8. in fine, quod vocabulum
hoe causa est ut genus, cuius sunt species. finis, &
forma, id est, ratio legis, & Sfort. Odd. de in integr.
refut. p. 1. q. 3. artic. 1. 3. n. 80. in fine, videatur velle quod
nomen, seu vocabulum hoc *causa*, propriè & strictè ad
cuiuslibet controversiam referatur.

Quo dum proponitur causa est, dum discutitur iudicium.] Ergo causa à iudicio distinguitur cùm illa dictator antequam in iudicium ducatur, seu discutatur, & cùm discutitur sit iudicium, dum definitur iustitia, quod est contra ea, quæ resolvinus ad rubr. de causa posset. & propri. verba causa, in fine. Sed omisso verbi significatio principiis, i. e. iudic.

omissis variis antiquorum opinionibus, dum alij, vt est gloss. in *Causas*, *C. de transact.* pro intellectu eiusdem text. dum causat, & lites tanquam aliquid diversum ponit, arbitrantur causas dici post litem contestatam, litem vero ante contestationem, quam sequuntur *Butr.* & *Bald. ibi*. Alij vero vt *Bart.* & omnes communiter, teste *Alciat.* lib. 2. c. 24. quem sequitur *Azini*, in *praxi*, §. 1. c. 1. ex n. 1. ex diametro contrarium scribunt, scilicet causas ante contestationem, postea vero dici lites; sed merito improbat idem *Alciat.* & *Azini*. Facilius, & verius responderemus cum eisdem verum sensum *l. idori in presenti*, esse quod iudicium propriè solum dicitur de negotio postquam coram indice inter litigantes discutitur, est enim actus trium personarum, *Iudicis*, *Actoris*, & *Rei*, vt scribentes omnes adnotarunt in rubr. de *judic.* *Præcipue Rip.* & *Dec.* & post eos *Nau.* an. 15. ibi, *Marant.* de ordine *judic.* p. 2. à *princip.* *Petr.* *Gregor.* *Syntagma iur.* lib. 47. cap. 3. *Soar.* de *Pace in præt.* tom. 1. in *prælud. annot.* 3. la *et Peregr.* *variar. lib.* 2. n. 38. cum seqq. At vero caula generalius sumit, & dicitur non solum postquam negotium in iudicio discutitur, vt in cap. cum olim, ibi, *causa predictis iudicibus*, cap. *vlr. causa*, *qua inter Patriarcham*, &c. *de causa possess.* & *propr.* sed etiam ante, quia est materia, & origo ipsius iudicij secundum *Alciat.* dittò loco, *Petr.* *Gregor.* d. lib. 47. cap. 7. num. 2. *Peregr.* d. lib. 2. n. 44. & hanc esse *Bart.* & communem resolutionem concludit, & sequitur *Padil.* in d. l. *causas*, n. 7. sicut etiam litem non propriè dici tam post contestationem quam antea, benè comprobat *Alciat.* d. c. 24. & in l. l. iiii. 36 ff. de *verb. signif.* vbi sequitur *Rebuff.* tum ex eo text. vbi lis dicitur *actio* quæcumque que in rem competit, vel in personam, tum quia frustra dicereatur lis contestata si ante contestationem non quam lis esset, tum denique ex eleganti *Cornelij Frontonij* autoritate, lis nascitur, pertinacia efficit controvensionem, seu magis iudicium, ita vt quod de caula scribit *Isidor.* in *presenti*, liti quoque quod sit materia negotii conueniat secundum *Frontonem*, neque discrepat litis etymologia quam in *vers. lis*, ponit idem *Isidor.* a contentione limitis, iuxta illud quod *Virgil.* refert.

Limes erat positus item ut discerneret agri, indequæ item & causam, & si nominibus sint distincta, re tamen ipsa, & effectu idem esse comprobata, & explicata. Donec. in l. postquam liti, num. 5. C. de pactis.

*Negotium autem in causis, &c.] Notatur ad hoc quod verbum *negotiarī*, & *negotiatoris*, generalius est verbo *mercari*, seu *mercatoris*, ut per Stracham de *mercatis*, p. 1. n. 5.*

*Iurgium dicitur quasi iuris garrium.] Vide Cosm. in
pragmaticis sanctionum, tit. de collat. §. cui rei, verbo
urgia, fol. 169. verso.*

In omni quoque negotio, &c.] Notatur ad hoc quod

omni iudicio tres personæ requiruntur, iudex, actor, & reus, ut per Ordinationem Regiam Lusitanam

norum, lib. 3. sit. 20. in princ. Perez ad rubr. sit. 1. glos-
versic. quero. & versic. contra definitiōnem, l. 2. Oris
pag. 439. & ad rubr. tit. 11. glōf. 1. vers. quero. in
pag. 669. cod. lib. 3. Soar de Pace d. praxi in princ. am-
bito. 3. per tam. Stephan. Gratian. discept. forensi.
m. 29. Cardol. in praxi iudicatum, verbo iudicatum, non
Mendez a Castro in praxi Lusitana, lib. 1. cap. 1. art. 1.
douic. Miranda de. ordine iudicarii, quesi. 1. art. 1.
conclus. 3. & art. 2. Camill. Borrell. de compromissione, glos-
s. 1. n. 5. 4. & in summa omnium discept. sit. 2. art. 11.
cisis, n. 10. Caſtar. Argel. de contradictrio legitima, n. 28. Buccaton. de different. inter iudicia ciuitatis
criminis different. 16. 4. num. 1. v. b. in manu. 1. libid. hoc pe-
cedere in ciuitibus, seu quod iudicia ciuitatis, non
autem in criminalibus, in quibus iudicia quaque-
ta ex dubiis tantum, videlicet, iudicet, & re eadē
tuantur.

Non seruus.] Notatur ad hoc quid ferri non possunt esse refeſtas, Ordinatio Regia Inſtitutio lib. 1. tit. 5. §. 3. apud Castellanos lib. 1. 3. tit. 15. §. 3. vide Nep. de Monte Albano de *teſtibus*, n. 70. n. 1. Farin. *praxi crimi* g. 5. §. a. n. 1. 6. Maſcard. *de prob.* art. 1. 3. a. n. 1. 4. vbi n. 4. 3. de liberto. Limita prima non procedere in eo feruo, qui communis opinio reputatur pro libero. vide Campegi. *de teſtibus*, reg. 11. lib. 1. Maſcard. *d. concl.* 1. 3. 8. n. 17. Farin. d. g. 5. 5. 16. Limita secunda vbi veritas haberit non potest, vide Maſcard. *d. concl.* 1. 3. 8. n. 18. Farin. d. g. 5. 5. 17. Limitatio exceptis criminibus, vide Nell. *de teſtibus* 2. 1. 20. 3. nisi in criminibus exceptis, Maſcard. *d. concl.* 1. 3. 8. Farin. d. g. 5. 5. 17. vbi n. 17. etiam limita inueni, qui actu est liber, & potentia seruus, & n. 1. 4. seruo facta libero, qui potest testificari de his quae anteua vidit de fermitate.

Non fæmina.] Notatur ad hoc quod *pro finibus*
esse non potest, quod gloss. hic intelligit in causa
causa, de quo vide Clar. in §. fin. que 2. 24. no. 27.
Mors in *emporio* p. 1. t. 1. l. 1. n. 1. 8. Ann. Rota
in *præc.* cap. 9. num. 27. Soat. *recepit sententia* illa
num. 143. Malcard. *de probat. consil.* 52. num. 5
conclusi. 1558. num. 30. Bonacol. *concernit crimen* veri
imperii, fol. 117. et p. 2. cod. *verbis* p. 1. t. 1. n. 1. 8. Menoch
de pref. lib. 6. pref. 37. a. n. 4.6. Martin. *Dei deputati magistrorum*
lib. 5. q. 12. pag. misbi 452. Farin. in *praxis* 9. 5. 4
princip. & conf. 6. m. 1. 4. C. 16. *Rebutio de reprobatis* in
num. 354. Potest tamen in defensione probationis al-
li, Alex. Trentacin. *q. var. lib. 2. tit. de refut. refut.* 18
num. 3.

*Nam varium, &c.] Notarum ad hoc quod numeri
modum mutabiles, & inconspicui, & variabiles
sunt, earumque consilium inutilium, frigide, &
irrimum est, ut per Tirag. l. 1. *enarr. p. 1. gloss. 1. 2.*
*um seqq. & l. 9. gloss. 1. p. 9. man. 19. can. 39. Petri
ubr. 11. 4. gloss. 1. pag. 110. lib. 1. Ordinam & l. 1. gloss.
ag. 8. 6. 1. 2. lib. 5. Menoch. de *praef. lib. 6. pres. 35. 4.*
1. 7. 1. 20. 1. 9. lib. 3. non resip. Martin. Della
quisit. *magic. lib. 5. q. 13. pag. 453.***

C A P. Paetum. XI.

Actum dicitur inter partes ex pte concessione, scriptura legibus, & moribus comprobata, continent in Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zib. san. Andr. Holt. Confess. Acad. Panorm. Mari. Socie in ratione, lib. 5. *iris* Pontif. pag. 333. Alagon in *und.iris* Canon. pag. 789. remissile Ximen. in general. desumuntur ex D. Isidoro *etymologiarum* lib. 1. cap. 2. refutetur ab Ant. August. collect. 1. *Decretalibus* tit. 1. 1.

De Verborum significatione, Tit. XL. 337

2 Paclum quid sit, & vnde dicatur, latè Mendoc. in
diff. suis, lib. 1.c.4.n.55. & 60.

3 Ex pace.] Notatur ad hoc quodd dictio, ex, deno-
tat causam proximam, vt per Tiraq. in tract. cessante
causa, limit. 20. n.29. & plures quos refero de dict.
vsi fr. dict. 115.n.1.

CAP. Ius dictum. XII.

1 Ius dictum est à iure, & id iure possidetur, quod
iustè, quod bene, male autem possidetur, quod
quis vel suis male vtitur, vel aliena presumit. Collig-
unt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabare. Ioan.
Andr. Holt. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in
ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 333. Alagona in compend.
iuris Canon. pag. 789. remissiù Ximen. in concord. p.2.
desumitur ex D. Isidoro etymologiar. lib. 5.c.2 s. refertur
ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36.
cap. 12.

2 Iure possidetur quod iustè, &c.] Nam iustè possidet,
qui auctoritate iudicis possidet, iustè possidet 11. ff. de
acquir. possidet. Ius. in l. clam possidere, §. qui ad mundinas,
n. 20. ff. eod. & in l. si quis id quod, n. 33. ff. de iuris d. om-
nium iud. Tiraq. l. 9. commub. in princ. & iustè dicitur, &
bene fieri, quod auctoritate legis fit. Richard. in rubr.
Instit. de inoffit. testam. n. 9. Marc. Afton. Genuen. in
pract. Eccles. q. 46. n. 4. Ego ipse de Axiom. iuris usus reg.
Axiom. 136. n. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Oblationis nomine continetur quicquid fidelis offert
Ecclesie, & a secularibus possidet non debet.
- 2 Decima in bonis Ecclesie numerantur.
- 3 Decima, oblationes, & primitiae differunt.

CAP. Causa. XIII. Pasch.

1 Oblationes, primitiae, & decimae non possunt dati
a iudicis iudicari, & qui sic accipit, est raptor,
& sacrilegus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabare. Ioan. Andr. Holt. Butr. Anch. Panorm.
Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 333.
Alagona in compend. iuris Canon. pag. 789. remissiù
Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1.
Decretal. lib. 5. tit. 36. c. 13.

2 Primitiae numerantur, &c.] Notatur ad hoc, quodd
decimae in bonis Ecclesie numerantur, vt per Rebuff.
in tract. de decimis, q. 9. n. 9.

3 Oblationes vero dicimus, &c.] Notatur ad hoc, quodd
oblationum appellatione continetur quicquid fidelis
offert Ecclesie, vt per Oldrat. conf. 283. in fin. Isidor.
Mofcon. de maist. milit. Ecclesie. lib. 1. p. 3. c. 3. pag. 445.
Card. Turch. tom. 5. lit. O. concil. 11. n. 1. quos refero ego
ipse de appellativa verborum utriusque iuris signific. ap-
pellat. 17. 2. ex. n. 1.

Hec tria, scilicet decimae, oblationes, & primitiae
differunt, quia decimae sunt quota pars frugum, &
aliorum licet acquirentur debita ex precepto Ecclesie
ministris. Oblationes autem quicquid Deo, vel
Ecclesie, cuiusve ministris voluntariè exhibetur, regu-
lariter loquendo, at vero primitiae sunt solum primae
que nascuntur fruges, seu prima frugum pars, vide
Rebuff. d. tract. de decim. p. 1. n. 17. cum seqq. Tyndar. eod.
tract. c. 2. n. 9.

4 Cætera, quæ hic desiderari possunt, vide ad cap.
Barbos. Collect. Tom. III. 1.

ex transmissa, supr. de decimis, & plura de oblationibus
dixi de officio Episcopi, p. 3. alleg. 8. ex n. 11.

S V M M A R I V M.

- 1 Sacerdos solus posset Sacramentum Extreme-Vnctio-
nis infirmo conferre.
- 2 Extreme-Vnctiois minister proprius est Sacerdos.
- 3 Declaratur auctoritas Jacob. 5. Inducat Presbyteros,
&c.
- 4 Annus bissexturn ideo appellatur, quia intercalatur
unus dies, & bis dicimus 6. Kalend. Martij.
- 5 Annus bissexturn sicut in tempore retractus biduo pro
anno die censendum est.
- 6 Vnctiois Extreme Sacramentum urgente necessitate
licite posset a pluribus Sacerdotibus conferri.
- 7 Dies duo in mense bissexturni pro uno cedunt in fave-
rabilibus, secus in odiosis.

CAP. Quæsiuit. XIV.

Alex. III.

Sacerdos uno præsente Clerico, & etiam solus po-
test vngere infirmum. Colligunt ex Ordin. Abb.
antiq. Innoc. Collect. Zabare. Ioan. Andr. Holt. Butr.
Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris
Pontif. pag. 334. Alagona in compend. iuris Canon.
pag. 790. remissiù Cafal. in annot. & Ximen. in concord.
p. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5.
tit. 36. c. 9. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III.
p. 5. c. 21.

Quod Sacerdos, &c.] Nam proprius minister Saera-
menti Extreme-Vnctiois est Sacerdos, quod non
definicit Concil. Trid. sess. 14.c. 3. de Extreme-Vnctio-
ne, & referunt Henr. in summ. lib. 3.c. 13. §. 2. Petr. de
Ledelma in summ. p. 1. tract. de Sacramento Extreme-
Vnctiois, c. 5. Prax. Episc. p. 1. verbo Extreme-Vnctio,
§. 2. Sacram. in genere, lib. 2.c. 2. q. 3. art. 2. vers. de
Sacram. in med. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. q. 79. art. 1.
Valer. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 28. an. 60. Egid.
de Sacram. tom. 2. diff. 19. an. 17. Soar. de Sacram. diff. 33.
sest. 1. num. 5. Bonac. etiam de Sacram. diff. 7. quæst. vni.
puncto 4. n. 1. cum seqq. qui obsernat non quilibet
Sacerdote posse licet administrare hoc Sacramen-
tum, nisi habeat iurisdictionem, & ab Ecclesie non
impeditur, ac propterea graviter peccare adminis-
trando hoc Sacramentum, illum, qui non est proprius
Sacerdos, vel Parochus, aut qui facultatem non habet
a proprio Parocho.

Et etiam solus.] Non obstat locus Iacobi 5. Indu-
cat Presbyteros, &c. quia sensus est, inducat Presby-
teros, id est, aliquem ex Presbyteris, & vñus Ecclesie
indicat, & patet à simili ex illo Matth. 27. vbi di-
citur latrones impropere affl. Christo, id est, vñum ex
latronibus, constat enim tantummodo duos latrones
cum Christo fuisse crucifixos, & vñum tantum im-
properasse, vt patet Luce 23, vide Valer. Reginald. d.
lib. 3. num. 62. Nald. verbo Extreme-Vnctio, num. 6.
Francisc. Perigian. diff. 23. quæst. vni. art. 3. vers. quoad
c. 3. & alios apud Bonac. d. puncto 4. n. 7. vers. neque
obstat.

§. Festum.

In anno bissexturn feruari debet loci consuetudo
circa idem S. Matthiae festandum. Colligunt Doctores
in princ. text. citati.

FF VT

338 Collectanea Doct. in lib. V. Decretal.

4 *Vt nec pro bissexto, &c.]* Notatur ad hoc, quod id appellatur annus bissexturn, quia intercalatur unus dies, & bis dicimus 6. Kalendas Martij, ut probat text. in l. 3. §. minorem, ff. de minor. & ibi gloss. verbo intercalatur, id est, de medio tollatur posterior dies Kalendarum, de quo Bud. in poster. annotat, ad Pandectas, pag. 258. Et in anno bissexto secundum ius duos dies debent pro uno reputari, & sic quodam annum probationis debent etiam computari pro uno, nam annus probationis non debet esse annus solaris, & naturalis, qui necessariò continet 365. dies, & sex horas, sed debet esse annus civilis, & politicus, cuius dies est 24. horarum, ita Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 4. q. 1. 5. art. 5.

5 *Nec pro quolibet alio, &c.]* Notatur ad hoc, quod si bissexturn sit in tempore ieraclastus, biduum pro uno die censendum est, ut per Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 10. n. 123.

6 *In gloss. Etiam solus 1. ibi, hoc intellige in necessitate, &c.]* Notatur ad hoc, quod virgine necessitate Sacramentumunctionis licet potest a pluribus Sacerdotibus conferri, ut per Bonac. d. punct. 4. num. 7. vbi intelligit, modis, vnuquisque vngat independenter ab alio.

7 *In gloss. Qui duo. Notatur ad hoc, quod in mense bissextili duo dies pro uno cedunt, secus in odiosis, ut per Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 24. n. 18.*

S V M M A R I V M.

1 *Sententia diffinitiu ferri potest per verbum statuto, &c. n. 2.*

3 *Dispensatio extenditur ad id, quod concedens intendit quoties constat de concedentis intentione.*

C A P. In his. X V. Cœlest. III.

1 *V*erbum, statuto, & verbum, principio, significant sententiam diffinitiuam, quia intentio, & non verba sunt consideranda. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Hoff. Buttr. Anchur. Panorm. Mari. Socin. Vin. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 335. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 790. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. iur. 23. cap. vnc.

2 *Collige ex text. per verbum statuto, posse diffinitiuam sententiam ferri, ut per Colin. in pragmat. sanct. tit. de elect. cap. sicut, §. quibus hoc verbo statut. pag. 77. metiplus de dictio. vsusq. dictio. 384. n. 2.*

3 *Cum non intentio, &c.]* Notatur ad hoc, quod quoties constat de concedentis intentione, dispensatio extenditur ad id, quod concedens intendit, ut per Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 1. n. 11.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium Principis latissime interpretari debet.*

2 *Diitio, sicut, denotat omnitudinem similitudinem.*

3 *Beneficia Principum sunt latissime interpretanda.*

4 *Distributiones non debentur intercessentibus, si statutum, aut consuetudo Ecclesiæ, vel privilegium contrarium operetur.*

C A P. Olim. XVI. Innoc. III.

1 *B*eneficium Principis latissime est interpretandum, v.g. si dicit, prouideas huic, sicut vni ex residentibus, intelligitur etiam si non residet. Colligunt ex

Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hoff. Buttr. Anchur. Panorm. Mari. Socin. Vin. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 790. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 335. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. iur. de refusis cap. 6.

5 *Sicut vni.]* Hæc dictio, sicut, denotat omnitudinem similitudinem, ut per Tiraq. de iuris primis. pag. 440. & Card. Tusch. tom. 2. lit. D. concil. 374. a num. 3. & 4. quos refero ego ipse de dictiōnib. & class. dict. 1. art. 1.

6 *Cum beneficia Principum sint interpretanda latissime.* Vide Tiraq. de nobilit. 627. n. 59. Contam in ratione verbo privilegia, pag. 704. Burg. de Pace conf. 1. n. 6. Menoch. de pref. iuris. lib. 3. pref. 10. num. 1. Sanch. Matrim. lib. 8. disp. 1. num. 4. Valdecañete pag. 53. num. 1. Card. in præz. iudicium, verbo iuris, n. 67. Mon. de distributione. quotidiani, p. 2. quæ 11. num. 6. & plures per me citatos de Axiom. vni usq. Axiom. 36. n. 1. Si tamen detur tertij præsumptionis beneficia Principum strictam recipiunt interpretationem ex resolutis per Pinel. in l. 2. C. de refusis cap. 1. 6. 2. in prim. & n. 8. Molin. de primis lib. 1. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. Brunot. à Sole in locis communib. verbo præsumpt. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. Cald. Pereira de nomina, emploj. 4. n. 56.

7 *Quod præbendum, &c.]* Notatur ad hoc, quod distributiones non debentur præsentibus, sine residentibus in Ecclesiæ, si confutato, aut statuto Ecclesiæ, si præiugium contrarium operetur, ut per Colin. in pragmat. sanct. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. & videlicet cap. 1. 2. de præbend. vbi Abb. & ali commun. Rebuff. de præiug. scholar. præiug. 1. num. 12. Hora. Luc. eodem tract. præiug. 98. vsq. præiug. Aym. conf. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 998. 999. 999. 1000. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495.

De Verborum significatione, Tit. XL. 339

latissimam recipit interpretationem. Quid si obiicias mandatum, & literas huiusmodi ad Ecclesiasticum beneficium, quantumvis beneficium Principis dicantur, tanquam odiofas ob ambitionem fuisse retinendas in cap. quanvis 4. in princ. de prabend. lib. 6. Vel potest hic text. intelligi de mandato circa prabendum conferandam ei, qui iam erat in Canonico receptus, in qua specie odium, & ambitione cessare videntur; quia vigerat maximè aequitas ratio, ex opposito sequitur absurdum, ut aperte probat cap. relatum 9. in fine, & cap. dilectus 19. ver. quia verè, de prab. Vnde iuxta prædictum intellectum non probat text. ille Canonico, vel beneficiario absenti ex causa studij deberi quotidianas distributiones, vbi in eis tantum consistit præbenda, & nulli sunt fructus grossi.

5 In gloss. *Mamalia*, ibi, forte, que dantur singulis diebus, &c. De intellectu huius glossæ, & resolutione illius quæst. an ab lens in servitio Papa, vel Episcopi quotidianas lucretur distributiones, vide Monet. de distrib. quotid. p. 2. q. 9. n. 14.

S V M M A R I V M.

1. Interdictum generale dicitur quod fertur non solum in prouinciam, sed etiam in villam, vel castrum.
2. Interdictum generale locale dicitur, quod sub nomine collectivo vniuersitatis plurium locorum preferuntur.
3. Interdictum speciale locale est quando aliquis particularis locus interdicitur.
4. Interdictum vnius parochie ciuitatis an sit particularē ostenditur.
5. Portugallia Regno an tempore interdicti generalis concedatur diuinorum celebratio, ianuis clausis, ostenditur.

C A P. Cùm partibus, X V I I.

1 Interdictum generale dicitur non solum cum Regnum, vel tota prouincia interdicitur, sed etiam cum villa, vel castrum, que etiam vocantur terræ, & privaliegiati eodem modo se habeant in iis, sicut in Regnis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andi. Hof. Butt. Anch. Panorm. Mari. Socin. Vnu. in ratione lib. 5. iuris Pontif. pag. 335. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 709. remissu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. iur. 2. 3. c. 1.

2 Collige ex text. generale dici interdictum locale, quod sub nomine collectivo vniuersitatis plurium locorum preferuntur, ita ut plura loca sub se contineant, quæ scilicet ibi sunt, vel esse possunt, veluti quando interdicunt Regnum, Prouincia, Ciuitas, Villa, seu Castrum, vt per Conat. in c. alma mater, p. 2. 5. 1. num. 9. Nanar. in man. c. 2. 7. num. 166. Vgol. de censur. tab. 5. in princ. Hencic. in summa lib. 1. 3. 1. 5. 3. Toler. in summa lib. 1. c. 5. 1. num. 5. Monet. de distribut. quotid. p. 2. q. 1. 6. n. 12. Aul. de censur. p. 5. disp. 1. dub. 1. concl. 2. Soat. tom. 5. disp. 3. 2. secl. 2. n. 4. Ludonic. Mirand. in manuali Prelatorum. tom. 2. q. 37. art. 2. concl. 1. Bonac. de censur. disp. 5.

3 punct. 1. n. 5. pariter resoluentes speciale, seu particolare interdictum locale esse, quando aliquis particularis locus, veluti Ecclesia D. Petri, interdicitur, vt si plures Ecclesiæ particulares Ciuitatis non nomine collectivo interdicantur. Vnde inferunt merito recentiores reprehendere Felin. in cap. sanè, n. 3. de officio delegati, quem sequitur Conat. d. 5. 1. num. 9. qui voluntur dictum interdictum vnius Parochiæ ciuitatis, in qua Barbos. Collect. Tom. III.

plures sunt, particolare esse, & ideo pro debito pecuniario sine auctoritate Romani Pontificis relaxari posse contra reg. text. in *Extrahag. prouide*, de sentent. excommunic. inter communis, que prohibet interdictum locale generale ferri pro debito pecuniario, secundum communem intellectum, vt per Nau. d. c. 27. num. 168. Duen. reg. 2. 5. Soat. disp. 3. 6. secl. 3. n. 8. & folium contradicere Conat. dum purat procedere etiam in interdicto locali particulari, testatur Sayr. lib. 5. c. 11. a. n. 17. fed Conat. sequitur Henric. d. lib. 1. 3. c. 50. §. 3. Contra eos non obstat, quod Parochia nomen est collectivum iuriuum locorum, continet enim locum sacrum, & in utroque diuina fieri prohibet, eius interdictum, vt melius considerat Nanar. vbi proximè, Vgolin. d. c. 6. in princ. Henric. c. 51. §. 3. post alios Sayr. c. 2. n. 9. & latè Soat. disp. 3. 2. secl. 2. a. n. 5. Benè adhertens sine dubio hanc posteriorem sententiam veram esse si parochia fumatur pro toto ipsius ambitu, quamvis prior verasit, si nomine parochia solum ipsius templum intelligatur. Ad argumentum verò quod vna parochia ciuitatis non sit vnum tantum, sed pars illius, vnde videtur interdictum particolare respondet, quod ad hoc, vt interdictum generale locale dicatur, non requiritur, quod civitas tota interdicatur, sed sufficit quod totus ambitus aliquis loci interdicatur, siue magnus sit, siue parvus, ita vt in nulla eiusdem parte licitum sit celebrare, siue consecrata sit, siue prophana, quod in parochia reperitur, vt diximus. Vnde per contrarium particolare erit interdictum, licet omnes Ecclesiæ ciuitatis interdicantur, quia non subiicitur interdicto totus ambitus loci, in quo Ecclesiæ sunt, & extra Ecclesiæ sacra fieri, vel eis interesse licitum esse, vel priuato Oratorio, vel Altari portatili, licet aliæ, vt post Nau. Conat. Vgolin. Henric. & plures alios optimè explicat Sayr. d. c. 2. n. 13. Anil. d. concl. 2. ver. sequitur 2. ex illa ratione adhertentes sequi idem esse resolendum, licet interdicantur omnes Ecclesiæ regni, vel mundi, valde que adnotandum adhonet ad plures effectus, tam d. *Extrahag. prouide*, quam d. c. alma, quam etiam privaliogium ad interesse. Sacris tempore generalis interdicti, iuxta text. in presenti.

Illud valde notabile est privaliogium, quod recenser Card. Tusch. tom. 4. lit. I. concl. 278. num. 6. vt in nostro Regno Portugallia concessa sit diuinorum celebratio tempore interdicti generalis ianuis clausis, &c. putans id expresse probati in hoc text. argum. sumpro ex supercriptione ibi Colubriens. & aliis Episcopis in Regno Portugallia constitutis, iuncto princ. text. in partibus vestris, cum aliis, quæ sequuntur, sed falsa pace tanci viri, text. in presenti, minime hoc probat, nam in Portugallia partibus sèpè diversa loca interdicto supponi aperte narrat, minime, verò, quod pro toto regno concessum sit, vt tempore interdicti generalis celebrantur diuinæ, imo contrarium manifestè supponit, dum significat hanc gratiam aliquibus specialiter fieri in eisdem partibus, illis verbis, cum illi, qui ab Ecclesiæ Romana decorati privaliogio meruerunt, &c. non est ergo privaliogium generale pro regno, sed singulare pro perlonis, quæ eo decorari à Sede Apost. meruerunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Papa quando concedit, ut Episcopus possit disponere de rebus clericorum decadentium ab intestato, intelligitur etiam, & canonorum.
- 2 Canonici etiam Regulares veniunt appellatione clericorum in lata significatione.

C A P. Cùm tibi. X VIII.

Papa quando concedit ut Episcopus possit disponere de rebus clericorum decedentium ab intestato, intelligitur etiam & Canonicorum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 336. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiæ Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 23. c. 2. est pars suprà c. cùm tibi, de testam.

2 Collige ex text. clericorum appellations Canonicos venire, ut per Abb. hic n. 1. & 3. Felin. in cap. non dubium, n. 1. de sententia excommunic. Bero. conf. 3. n. 29. & seqq. volum. 5. Aloys. Ricc. in praxi aurea resolut. 192. n. 1. Bursat. conf. 287. n. 6. volum. 3. Azor. in script. moral. p. 2. lib. 3. c. 11. q. 15. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina cleric. s. 2. n. 4. vbi n. 28. per text. in cap. sedes de rescript. limitat in materia stricta, ego igitur appellat. 61. n. 3. Quod autem Canonicos Regulares D. Augustini veniant appellatio clericorum, tenent D. Thom. 2. 2. q. 189. art. 4. respons. ad 2. argum. Port. conf. 164. n. 23. 88. & 93.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iurans obediens Prelato, & Ecclesia, non clero diccesano, sed Capitulo Cathedralis Ecclesia obediens tenuerit.*
- 2 *Curatus quilibet iurat Episcopo, quod erit illi, suis successoribus, & sancta Sedi Apostolica, fidelis & obediens.*
- 3 *Cathedralis Ecclesia in odiosis non venit appellatio Ecclesiæ cùm tibi.*
- 4 *Mandatum de providerendo habens in aliqua Ecclesiæ cùm tibi, vel diocesis, non poterit prouidere in Cathedrali.*
- 5 *Dispensatus à Papa ad beneficia obtinenda non potest habere canoniciatum in Cathedrali.*
- 6 *Ecclesia varia habet significations.*

C A P. Cùm Clerici. XIX.

Iurans esse fidelis, & obediens Episcopo, & clero Ecclesiæ, v. g. Placentiæ, non intelligitur clericos totius diocesis, sed Capituli Cathedralis Ecclesia, principaliter vero obligatur Episcopo tanquam capit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 336. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiæ Cafal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 23. c. 3.

2 *Iuramentum præstant, &c.] Notatur ad hoc quod quilibet Curatus iurat Episcopo, quod erit illi, & suis successoribus fidelis, & obediens, & sancta Sedi Apostolica, ut per Rebuffi, in praxi beneficiali tit. requisita in literis collat. n. 2.*

3 *Ecclesia Cathedralis, &c.] Notatur ad hoc quod appellatio Ecclesiæ cùm tibi, aut diocesis simpliciter non includit Ecclesia Cathedralis, & è contra in odiosis, & materia stricta, Felin. in cap. in nostra, corol. 39. n. 40. de rescript. Oldrad. conf. 183. Couart. in cap. alma mater p. 2. §. 1. num. 4. in fine. Ego ipse in tract. de appellativa verb. virtusque iuris signific. appell. 85. num. 3. in fauorabilibus verbis appellatio Ecclesiæ ve-*

nit Cathedralis, ut dixi ibid. num. 7. sic etiam quando dispositio est fauorabilis appellatione quorundamque beneficiorum, verit. Cathedralis, Rota decf. 3. p. 3. dñs. n. 1. lib. 3. p. 3. dñs. Verum habens mandatum prouidendo in aliqua Ecclesiæ cùm tibi, & diocesis, non poterit prouidere in Ecclesia Cathedrali, quia propter ipsius honorem, & preeminentiam generaliter beneficiorum non includuntur beneficia confitentia in Ecclesia Cathedrali, Rota decf. 8. de concess. præbendam non. & decf. 3. p. 3. cod. tit. in antiquis, Gomez de expst. n. 9. in fin. & n. 95. Quemadmodum dispensatus à Papa ad beneficia obtinenda non potest habere Canoniciatum in Cathedrali, nisi aliud exprimatur, cap. quamvis, ut præbend. in 6. Rebuffi. in praxi beneficiali tit. de differentiatis, ver. in Cathedralibus. Illud etiam advenire operet, quod si ad petitionem rogantis Pontifex contat beneficium quod vacaret in Cathedrali, non includit præbenda canonicalis, Archid. in c. alienatis 12. q. 1. Abb. in cap. postulat. & decf. 3. p. 3. lib. 4. & in c. in nostra, corol. 39. de rescript. Couart. de beneficio. p. 5. c. 5. n. 4. Nicol. Garc. de beneficio. 1. 1. 6. 1. 1. 1. 1. Quamvis in literis fiat specialis memoria Cathedrali, Staphil. de literis gratia, tit. de modo & forma iuris, & circa 3. n. 6. Flamin. Parif. de resignat. beneficio. 1. 2. n. 2. 5.

In gloss. Ecclesia, ibi, hoc nomen Ecclesia varia habet significations, &c. De hoc vide quod dixi alibi, ut Eccles. ad fidicand.

S V M M A R I V M.

- 1 *Censura Ecclesiastica appellatione comprehendit excommunicatio, suffragio, & interdictum.* num. 2.
- 2 *Interdictum est censura Ecclesiastica problemi quorundam diuinorum, & Ecclesiasticam spaturam, quae talia sunt.*
- 3 *Interdictum est censura Ecclesiastica problemi quorundam diuinorum, & Ecclesiasticam spaturam, quae talia sunt.*
- 4 *Interdictum, & censario à diuinis different.*
- 5 *Suffragio est censura Ecclesiastica quae alieni clericis ad aliquod tempus determinatum, vel perpetuo ab culpam a superiori prohibetur in Ordinatione exercitium in totum, vel in partem.*
- 6 *Excommunicatio quid sit, ostenditur.*

C A P. Quærenti. XX.

Censura mentio quando sit in literis Apost. integratur excommunicatio, suffragio, interdictum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 336. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiæ Cafal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 23. c. 4.

Hanc eandem conclusi ex hoc text. definitio Num. 1. in manc. 27. n. 1. Henr. in summa lib. 1. de econsumic. c. 6. Soar. de censur. tom. 5. dif. p. 1. fin. 3. Aula ed. tract. p. 1. dif. 2. dub. 5. Bonac. ed. tract. q. 1. part. 1. 1. 4. Flamin. de resignat. lib. 5. q. 6. m. 6. 6. Ego ipse in tract. de appellativa verb. virtusque iuris signific. appell. 85. num. 1. Salgado de protest. Regia, tom. 1. part. 2. cap. num. 1.

Dicretus index, &c.] Notatur ad hoc quod censuras ferre possunt omnes, & soli illi, qui Ecclesiasticam habent iurisdictionem fori exterioris, S. Thomas. 4. dif. 18. q. 1. ad 3. Abb. in c. ab excommunic. 3. de rescript. Cou. in c. alma mat. p. 1. §. 11. n. 1. Nau. in manc. 27. n. 5. Vg. 1.

De Verborum significatione, Tit. XL. 341

Vgolin. de censur. tab. 1. c. 2. §. 19. à n. 1. Valent. tom. 4. disputation. 7. scđt. 17. puncto 4. Soar. tom. 5. disputation. 2. scđt. 2. a num. 6.

3. *[Non solum interdicti.]* Interdictum est censura Ecclesiastica prohibens usum quorundam Diuinorum, & Ecclesiasticam sepulturam, qua talia sunt, ut colliges ex iis qua resolvuntur Contra Nauar. & alij nouiores, quos refert Sayr. de censur. d. lib. 5. cap. 1. num. 7. Vgol. eod. tract. tab. 5. cap. 18. in princip. Soar. eod. tract. tom. 5. disputation. 2. scđt. 1. num. 4. Aul. eod. tract. p. 5. disputation. 1. in princip. Bonac. eodem tract. disputation. 5. puncto 1. num. 1. Valent. tom. 4. disputation. 7. q. 18. puncto 2. Monet. de distributione quoniam. p. 2. q. 16. Vnde cum interdictum sit censura Ecclesiastica, censatio verò à diuinis non ita, differre inter se tenerunt Nauar. d. c. 27. n. 164. & 168. Henr. lib. 1. 3. cap. 52. in princip. iuncta lit. Q. Valent. d. disputation. 7. q. 19. puncto 1. in princip. Iacob. de Graff. in auctoritate decisione p. 1. lib. 4. cap. 28. num. 2. Sayr. d. lib. 5. c. 1. 7. à num. 8. Fr. Emmanuel. quest. Regular. tom. 2. quest. 1. 15. art. 2. Soar. tom. 3. disputation. 19. à princip. & omnino. 14. Bonac. d. tract. de censur. disputation. 6. puncto 1. num. 4. Monet. d. quest. 16. contra Scot. in 4. disputation. 22. q. 3. art. 1. & Conarru. in cap. alma mater, part. 2. q. 2. in princ. & alios qui centuram Ecclesiasticam esse contendunt.

4. *[Sed suspensionis.]* Suspensionis est censura Ecclesiastica, qua alicui Clerico (vt Clericis est) per aliquod tempus determinatum, vel perpetuò ob culpm a superiori, prohibetur fui Ordinis exercitium in totum, vel in parte, ut per Nauar. d. cap. 27. n. 151. Sayr. de censur. lib. 4. cap. 1. num. 13. Vgol. eod. tract. tab. 4. cap. 10. Henr. lib. 1. 3. cap. 3. 1. num. 2. Valent. tom. 4. disputation. 7. q. 18. num. 1. Soar. tom. 6. disputation. 25. scđt. 1. num. 2. Aul. eod. tract. p. 3. disputation. 1. Bonac. d. tract. disputation. 3. q. 6. puncto 2. num. 1. Aldret. de religiosa discipl. tuenda l. 2. cap. 27. num. 3.

5. Advertendum tamen est duobus modis ferri suspensionem, feritur enim aliquando in puram vindictam criminis, aliquando verò propter solam contumaciam, & sub ratione medicinae, ut quis à peccato respicat; prioris exemplum adducitur ex text. in c. cum in cunctis, & fin. de elect. vbi eligentes scienter indignum per triennium suspenderunt, & in cap. 2. de rebus Eccles. lib. 6. vbi similis poena imponitur. Prælati, qui bona Ecclesiastica laicis subiiciunt, & in multis aliis, quæ latè adducit Nauar. d. cap. 27. à n. 154. Vgolin. de censur. tab. 4. cap. 3. per totum. Posterioris exemplum est in cap. nullus, in cap. præter, 32. disputation. vbi ipso iure suspensus est Sacerdos notorius fornicator quovsque peniteat, c. si quis Presbyter 8. disputation. ex quibus ita colligunt DD. communiter resoluentes sic fulpens celebrantes fieri irregulares, per text. ibi in cap. vñstra. & in cap. vñlum, de cohabit. clericis, ut testatur Bernard. & Salzed. in præt. cap. 8. 2. num. 1. Henr. d. lib. 3. cap. 36. §. 1. in princip. Soar. disputation. 31. scđt. 4. à n. 4. quamvis contradicat Gutier. canon. lib. 2. cap. 7. n. 8. 5. Inter hos autem modos ea est maxima differentia, nam in priori suspensiō lata in vindictam culpæ sine ad tempus certum, sine in perpetuum censura Ecclesiastica non est, sed solummodo quando modo posteriori, scilicet sub ratione medicinae profertur. Ratio est facilis ex dictis circa censuræ definitionem, in qua necessariò requiritur quod feratur principaliter ad subditum correctionem, quod licet conveniat posterioribus suspensiōibus, minime conveniat prioribus, atque ita post Innoc. Abb. arque alios distinguunt Vgolin. d. tab. 4. cap. 5. & 2. Soar. disputation. 25. scđt. 1. à n. 2. & seq. & scđt. 2. à num. 3.

6. *[Excommunicationis.]* Excommunicationis est censura Ecclesiastica, qua homo baptizatus priuatur aliquibus

bonis communibus, videlicet participatione Sacramentorum, communibus Ecclesiæ suffragiis, & consilio fiduciam, ut per Nauar. d. cap. 27. num. 1. Valent. d. disputation. 7. q. 17. puncto 1. Soar. d. tom. 5. disputation. 7. scđt. 1. Valsquez tom. 4. in 4. part. tract. de Excommun. dub. 1. n. 7. Bonac. eodem tract. de censuris, disputation. 2. q. 1. puncto 1. num. 2.

Duo ex hoc text. DD. communiter notant, primum est excommunicationem, suspensionem, & interdictum censuras esse Ecclesiasticas, eamque appellatione contineri in rescriptis, & aliis dispositionibus, qua censuram faciunt mentionem, Soar. de censur. disputation. 1. scđt. 3. Aul. eodem tract. p. 1. disputation. 2. Bonac. eodem tract. q. 1. puncto 1. n. 4. Probatur ex definitione censura, quæ est sententia priuans bono aliquo spirituali per Ecclesiasticam potestatem prolatâ principaliter ad subditum correctionem, optimè enim per genus, & differentias naturali explicita definitiū iuxta regulam bona definitionis, quam tradidit nostri per text. in l. 1. 8. dolim, ff. de dolo, & in l. omnis definitio, de regulis iuris, que omnia convenient excommunicationi, suspensioni, & interdicto, ut apparebit si singulas censuras, singulæque definitionis particulas breuiter percurramus.

Quod autem sententiae sint, probatur ex rubr. & per totum sup. de sententia excommun. & ex cap. sententia pastoris 1. 1. q. 1. & ex cap. cum ab Ecclesiis, & ex cap. ad reprehendam, ob offici. ordin. & ex c. 3. §. sententia de appellat. in 6. & ex cap. Romana, de sententia excommunic. eodem lib. cum multis aliis in quibus excommunicationis, suspensionis, & interdictum simpliciter, & absolute sententia appellantur, ex quibus iuribus censuras verè, & propriè esse sententias resoluti. Gom. in c. 2. §. statut. n. 1. de confit. lib. 6. quicquid in contrarium teneat gloss. in sum. 2. q. 1. & post Abb. in rubr. de indic. in fine, Felin. in rubr. de sententia excommun. n. 1. Vnde in rescriptis, & statutis, qua de sententia faciunt mentionem censuras comprehendunt testatur communem Gutier. lib. 1. canon. c. 5. n. 32. quamvis DD. communiter tenentes censuras propriè sententias non esse, contrarium etiam in hoc cau subinventar, sed illorum fundamentis plenè satisfacit Gom. circa loco. num. 11.

Quod verò priuunt bono spirituali clare constat, nam in excommunicatione patet, qua mortem spirituale inferre dicitur in cap. per venerabilem, ibi, mori precipit, qui filii sint leg. per eam separatur excommunicatus à Christi corpore, cap. audi. cap. mibil. 11. q. 3. & Sathanæ traditur, cap. omnis Christianus, ead. quest. Et in interdicto appetit, quia remouet à loco vñlum Diuinorum, & Sacramentorum, c. non est de sponsalib. c. alma mater, in princ. de sent. excommun. lib. 5. Atque etiam in suspensiō, qui priuat vñl. Ordinis, Officii, & Ecclesiastica potestatis, c. 1. in fine, de re ind. lib. 6. cum multis similibus, de quibus gloss. verbo suspensiō, in Clem. 3. de pñnis.

Quod verò profetri debent per Ecclesiasticam potestatis, apparebit ex resolutis per DD. citatos in princip. addit. ad hunc text. Denique quod omnes principaliter ad subditum tendant correctionem, probatur ex d. cap. reprehensibilis, vbi omnes disciplinæ Ecclesiasticae nomine appellantur, & deinde quia ratio correctionis, seu disciplinæ in hoc constitit, ut eatus poena daret donec respicat subditus in quem profertur, censet verò vbi primum Ecclesiæ obediens, quod placet cernitur in omnibus prædictis tribus, in excommunicatione probat text. in cap. 1. de iud. ibi, donec, & in interdicto probat cap. ex literis, de offici. deleg. ibi, donec eidem, &c. & cap. non est de sponsalib. ibi, donec, de utroque probat text. in cap. quanquam, in fin.

FF 3 de

de censibus, lib. 6. in suspensione est text. in Cem. 1. ibi, suspensi donec desiteris, de decimis, adducit mula similia gloss. verbo suspensi, in d. Clem. finde panis, atque ita interrogatus Pontifex Innoc. III. quid nomine censit intelligeretur, respondet intelligi excommunicationem, suspensionem, & interdictum, ut constat ex text. in presenti.

Secundum notabile, quod DD. ex hoc text. deducunt, haber, nullam alias esse Ecclesiasticae censuram praeter illas tres, ut per Vgolin. de censur. tabul. 1. cap. 26. à num. 1. Vinald. in candel. aureo, vbi de excommunicatis. Heinrich. in summa. lib. 13. c. 2. à prime. Soar. tom. 5. dist. 1. sect. 3. sed hoc non ita pertransit indubitatum quin grauissimi Doctores existimauerint praeferre tres illas dari alias Ecclesiasticae censuras, exemplum ponunt in vitaitione à Diuinis, quae in vnu est frequenterissimo, & interdictum ab ingressu Ecclesie dicitur in cap. 25. cui 20. de sententia excommunic. lib. 6. in qua reperiuntur omnia, quae continentur in praedicta censura definitione, sicut etiam continet inquit in cessatione à Diuinis, & tamen neque hac, neque illa est excommunicatione, suspensio, vel interdictum, & in irregularitate contrafacta propter culpam idem resolut Sot. in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. ver. 2. discrimen, quem sequuntur alij, de quibus supra. Et generaliter vltra praedictas tres reperiuntur multas alias censuras, scilicet omnes poenas, quae bono spirituali priuant si solum ad contumaciam conuincentiam proferantur resoluti alij adducentes poenam, de qua in cap. placuit, lib. 2. 18. dist. ibi, Ecclesia sua communione debent esse contenti, & in cap. quorundam, in fin. 34. dist. ibi, & vestro collegio, &c. que poenam excommunications non sunt, ut addidi ad cap. si celebrat, de clericis excommunic. & tamen ipsis conueniente omnia, quae in dicta censura definitione continentur. Tandem vrgere videtur stylus Curiae Romanae, secundum quem in Bullis semper apponitur clausula faciens potestatem absoluendi ab excommunicatione, suspensione, & interdicto, aliisque censuris, ut refert Rebuff. in praxi benef. tit. de forma nova prouisionis in princip. ibi, Téque à quibusvis, &c. que clausula omnino esset otiosa in ea parte, aliisque censuris, si praeter illas tres nulla alia censura reperiatur.

Verum à communis sententia non est recendendum tam ex dictis, tum principiis propter anctoritatem huius text. quam non effugint, qui dicunt non reperiiri in illo taxatim, tantum, vel similem, conincit enim aut si aduertas quod Innoc. III. magistrilater respondit ad quæstionem sibi propositam quid censura nomine intelligatur, esse tres, quæ responsio esset diminuta, si praeter tres illas alia reperiarentur, sicut etiam eodem fundamento conincit alia solutione, quod hic text. agat solummodo de intellectu clausula per censuras Ecclesiasticas in rescriptis apponit solita, clausula enim in rescriptis apposita non alium, sed illum, & endem habet sensum, quem habet ex se, & absoluere sumpta, nisi aliunde de mente concedentis aliud appearat, ut probat text. in cap. ad audienciam, in fine, de decimis, & deducitur ex generali regulâ text. in l. non aliter, ff. de legatis 3. cum multis copiis adductis per Tiraq. in l. si unquam, verbo liberis, num. 17.

Argumenta vero, quæ pro contraria parte adduximus, faciliem habent solutionem, quia omnes illæ poenæ, de quibus in argumento, vel censura Ecclesiastica non sunt, vel ad vnam ex praedictis tribus rediuntur, censatio namque à Diuinis propriæ censura non est, ut infra probabo. Irregularitas vero etiam proper culpan censura non est, ut contra Sot. statim ostendam. Vitatio à Diuinis ad interdictum,

vel suspensionem potest reduci, ut colligitur ex text. in d. cap. 15. ibi, ab ingressu Ecclesie tata fuligine, quemadmodum etiam de reliquo iuribus in argumento citatis sentit gloss. verbo, suspensi in Clau. minorem, quemadmodum & panis de excommunicatione placuit, in quo Episcopus sua Ecclesie commendat inbet esse contentus, & in d. cap. quorundam, con similibus, in quo priuatum fratrum conforio, ut enim certum excommunicationis genus, quod sibi in Ecclesie fuit, quia licet non priuare ut minor communicatio, neque participatione Sacramentorum vi minor, quia tamen priuabat aliqua communiione, non sic propriè dicebatur excommunicatione, ut gloss. per text. ibi, in cap. presenti, q. 1. quoniam iam hodie in vnu non sit, ut explicat post Syl. Vinald. in summa. num. 330. & post Caffand. Vinald. de excommunicatione. num. 80. durare tamen adhuc hanc excommunicationis velutigium apud Monachos agnos S. Benedicti, & in aliis Religionibus collegiis &c. relat per Heinrich. in summa. lib. 13. c. 9. §. 4. tunc in l. Ad argumentum verbo ex stylo Curiae respondit post non esse otiosa verba illa, ut scilicet Pape explicit concidere potestatem absoluendi non solum ab illis tribus principalioribus censuris, sed etiam ab aliis, que ad illas rediuntur, & aliis nominibus solum appellari. Deinde non esse inconveniens ad maiorem declarationem multiplicare verba, & voces syllogisticae reg. text. in l. que dubitationis tollenda cap. 1. ff. de regul. iuris, cum similibus, que ibi alii Deici. & notauit gloss. verbo, & filio, ibi, prout declarare, quoniam addere, in cap. 1. de fama finit. lib. 6. comprobant Manc. dist. 81. & late Caud. Mantic. de coni. vñim. voluntat. lib. 3. tit. 6. cap. 1. præcipue cum in terminis de quibus agimur, nimirum vnde sit ad tollendas dubitationes, que ex contrariae opinionibus, quas retulimus, possint lutori.

Ex quibus primò colligitur nullam irregularitatem, sive cum culpa, sive sine ex contractu censuram esse Ecclesiasticam. Probat, dist. de intrinsecatione censurae esse quod ad subiecti correctionem proferatur, & solum datur donec datae communiæ, & non corrigitur ille in quem profatur, sed conflit irregularitate impedimentum esse de le perpetuum, quod non tollit, neque cessat continuâ, & quoniam ponatur emendans ipsi irregularitate, ut probat cap. 1. c. 1. seqq. 50. dist. ten. opt. in cap. 1. in fine, & de temp. ordinat. ergo merito hanc solutionem tenent Nanar. in manual. cap. 27. num. 1. & 254. Vinald. de irregul. num. 17. Saled. ad Bern. in præl. cap. 26. lit. E. ver. 6. refert multos Heinr. lib. 7. cap. 13. §. 6. & lib. 13. cap. 5. lit. A. Bonac. de censur. quest. 1. punc. 1. num. 4. ver. quantum pote ad irregularitatem, Soar. tom. 5. dist. 1. sect. 3. num. 3. quoniam omnes con sequenter colligunt habentes Bullas, vel concessionem à Summo Pont. ut absolu valent ab omnibus censuris, minime absolu pote ab irregularitate aliqua, cum ex proximè dicti ceteri nullam irregularitatem esse censurant, & ultra proximè ceteros, resoluti testatus in stylo Roman. Curiae obtem. Vinald. de irregul. num. 331. Iacob. de Graff. in ann. decisi. p. 1. lib. 4. cap. 15. n. 13. Vgolin. 4. tab. c. 26. ann. Nanar. conf. 34. num. 2. de temp. ordinat. amplius etiam in Bullâ adiiciatur potestas absoluendi ab omnibus censuris, & pene, quoniam contradictione in aporism. verbo absolutio, num. 21. Vnde sufficiet quoniam potest resolutio sicut in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. quoniam constanter sequitur Gurier. canon. lib. 1. c. 3. per 1000. Fr. Emman. in explicat. Bulla Crucis, 5. 9. num. 4.

De Verborum significatione, Tit. XL. 343

Bañes, Medin. & alij, quos ipsi referunt, distinguunt inter irregularitates, qua sine culpa contrahuntur, & admittit censuras non esse Ecclesiasticas, & inter illas, qua cum culpa contrahuntur, vt si quis celebret fulpens, vel excommunicatione maiori ligatus, vt in c. 1. in fine, de re iudic. lib. 6. & per totum tit. de clericis excommunicatis ministr. aut si excommunicatus vel ab excommunicato Ordines recipiat, c. 1. de eo qui furtinè Ordines, quas verè & propriè censuras esse Ecclesiasticas refoluit, ac subinde virtute Bullæ, & privilegiorum in quibus conceditur potestas absolucionis ab omnibus censuris, ab istis etiam irregularitatibus absoluī posse, quia hæc distinctio apertissimè connin- citor ex predictis fundamens, in quibus refellendis licet totis viribus Gutierrez infudauerit, minimè tamen ipsis satisfacit, nihil enim aliud ex ipsis dictis colliguntur, quām quod fundamens communis sententia concludat solum in irregularitatibus, qua contrahuntur sine culpa, quod ex dictis fallum apparet, constat enim omnia aequaliter concludere etiam in irregularitatibus, qua ex culpa contrahuntur, tum illud quod irregularitas peccata sit sua natura perpetua, quod censuris minimè conuenit; tum aliud quod absolutione non dicatur de irregularitate; tum denique illud ex stylo Roma Curia.

Secundò colliguntur dispositionem perpetuam à be- neficio, vel officio, aut ab utroque censuram Ecclesiasticam non esse. Probatur ex dictis eodem discursu, cum enim censura necessarij proferri debeat ad subdi- citi correctionem, solumque duret eius durante con- tumacia, cesseret verò eadem cessante, depositionem verò natura sua perpetuam proponamus, merito sit censuram Ecclesiasticam non esse, qua ratione ita doc- cent Nauar. d.c. 27. n. 1. 52. vers. 5. & post Sylvest. Hen- riq. d. lib. 1. 3. c. 2. §. 1. iuncta lit. G. Iacob. de Graf. d. lib. 4. cap. 1. num. 5. Auila d. part. 1. dist. 5. Bonac. d. num. 4. in fine.

S V M M A R I V M.

1. *Nomale est ager, seu terra nunc primum, seu de nouo proscissa, de qua non extat memoria memoria quod aliquando culta fuerit, & n. 2.*
2. *Antiquum dicitur, quod excedit centum annos.*

C A P. Qui per Nouale. X XI.

Nouale in privilegiis de decimis nonalium non soluendis, appellatur ager de novo ad cultum redactus, de quo non extat memoria quod aliquando fuerit cultus, & de quo Ecclesia Parochialis non percepit magnos prouentus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 2. c. 5.

Nouale intellexerint agrum, &c.] Notatur ad hoc, quod nouale est ager, seu terra nunc primum, seu de nouo proscissa, de qua non extat memoria memoria quod aliquando culta, seu cultinata fuit, vt per Bellam. in clemen. religiis, n. 187. de decimis, Henric. Canil. de decimis cap. 11. n. 1. & in summa iuris Canon. lib. 2. ii. 26. §. noualium, Rebuffi. in 1. syllua 30. §. noualis, ff. hoc tit. p. 181. Mascal. de probat. conclus. 1106. Petr. Greg. Syntagma, iuris lib. 1. cap. 2. num. 2. Monet. de decimis cap. 5. q. 3. num. 50. Cardin. Tusch. tom. 5. lit. N. concl. 115.

De quo non extat memoria, &c.] Notatur ad hoc, quod antiquum dicitur quod excedit centum annos, vt per Sylvest. conf. 36. n. 3. Tiraq. in 1. si unquam, verbo omnia, n. 31. Menoch. de arbitr. calu 3. Mench. illisfrum c. 84. n. 15. Auend. de exequendis mand. p. 1. c. 6. n. 6. Gui- tier. conf. 1. n. 4. Gam. decis. 38. n. 1. Brunor. à Sole in com- pendio resolut. verbo antiquitas 4.

C A P. Venerabili. X XII.

Prinilegium quando conceditur salvo iure matricis Ecclesie, per matricem Ecclesiam non intelligitur Romana, sed Cathedralis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 2. c. 6.

Per matricem Ecclesiam Cathedram intelligi volu- mus.] Ergo matris Ecclesie sumitur pro Cathedrali, vt per Rebuffi. de decimis, q. 6. n. 6. & dicitur quasi aliarum adicularum, & capellarum mater, Azor. in fit. moral. p. 2. lib. 3. c. 12. quæst. 13. & lib. 9. c. 3. q. 14. vers. matrix. Monet. de decimis, c. 7. q. 2. n. 1. Ecclesia, quod sit ma- trix, intelligi debet secundum subiectam materiam. Abb. hic n. 2. & in cap. ut singula n. 1. de officio Archi- presbiteri. Rebuffi. d. q. 6. n. 19. & 23. Rota apud Farinac. decis. 272. n. 2. p. 1. 3. cent. vbi mun. seq. ostendit quando larga significacione dicatur Ecclesia matrix.

S V M M A R I V M.

1. *Compendium huius text. refertur.*
2. *Satisfactio partis in absolucione ab excommunicatio- ne est iure communis præcepta.*
3. *Absoluere an posse habens facultatem delegatam li- mirati non satisfacta parte, ostenditur.*
4. *Cauius sufficiens est si pignora, vel fidei suffores dentur.*
5. *Absoluendi privilegium habens cum limitatione sa- tisfactionis an posse absoluere pænitentem si mo- raliter non posse latifacere, ostenditur.*
6. *Sententia diffinitoria non est præceptum executiuum.*
7. *Præceptum indicis cum clausula, si lenteris te grana- tum compareas, &c. habet ex sui natura vim sim- plicis citationis.*

C A P. Ex parte. X III.

Excommunicatus, vel interdictus quando est ob- tenuit, quia citatus iuri stare noluit, si prius tributum sufficiemt cautionem standi iuri, congrue satisfacit, vt relaxetur sententia: si pro offensa quia iuslissi noluit maleficium emendare, & offensa est manifesta, non satisfacit congrue, vt relaxetur sententia, nisi prius sufficiens præfetur emenda- di; si tandem offensa est dubia, sufficit satisfactio pa- tendi mandato Ecclesie. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. tit. 2. c. 7.

Absque congrua satisfactione, &c.] Notatur ad hoc, quod satisfactio partis in absolucione ab excommuni- catione est forma iure communis præcepta, vt per

Couat.

Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 11. num. 11. Sanich. de Marim. lib. 3. disp. 33. n. 1. Aduerte pro congrua satisfactione in primis exigi iuramentum de stando mandatis Ecclesiæ. c. de cetero, cap. c. i. desideres. de sentent. excommunic. deinde si pro debito, aut offensa notoriæ fuit excommunicatus, satisfactione realis debiti est necessaria, vel etiam expensarum pro notoria contumacia; si vero fuerit dubium, danda est sufficiens cautio, scilicet cum fideiussoribus, vel pignoribus, ut distinguunt text. in presenti, iuncto cap. venerabilibus, §. porro, de sentent. excommunic. vel saltem cautio requiritur si proper inopiam inllam ex ipsis præstare valeat, ut explicat optimè Nauar. in manual. c. 26. n. 7. Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 4. n. 11. Vgolin. de censur. lib. 1. c. 19. §. 6. & multo, quos latè refert Garc. reg. 3. & 4. qui tamen omnes notant abolutionem præstitam omisso satisfactione valere, nisi præstita sit a delegato dato sub ea forma, ut aboluat satisfactione parte, ut nota Nauar. d. c. 27. n. 37. de quo tamen vide latè dispensantem Vgolin. d. §. 6. n. 5. & Soar. tom. 5. disp. 6. 7. f. 5. & n. 18. Si autem habens potestatem ordinariæ abolutioni penitentem absoluat, qui nondum satisfecit parti læsa, quamvis anteas potuerit, validè absolvit, licet grauitate peccet, ut per Nau. in man. c. 27. n. 37. Sylvest. verb. absolutio 3. num. 3. Autil. de censur. p. 2. c. 2. disp. 3. dub. 9. Bonac. eod. tract. disp. 1. quest. 3. puncto 9. num. 1.

3. Dubium tamen est in habente facultatem delegatam limitatè, quæ duplice potest considerari, primò si privilegium, vel delegatio limitatè concedatur sub hac forma, non valeat, non possit absoluere, vel non possit dari abolutione, vel nullius sit roboris, aut momenti, tunc satisfactione requiri, tanquam necessaria conditio, & limitat potestatem, ac iurisdictionem, & in hoc casu nulla est difficultas. In secundo vero, quando dicitur, satisfactione parte vel nullatenus deatur abolutione, controversia est inter DD. an satisfactione requiri tanquam conditio necessario limitans potestatem, in qua satisfactionem requiri tanquam necessariam conditionem, ac proinde inutiliam esse abolutionem datum non satisfactione parte, tenet Soar. tom. 5. de censur. 7. f. 5. n. 4. & de legib. lib. 5. c. 31. Sayr. de censur. lib. 2. c. 18. num. 10. Verum in hoc casu satisfactionem non requiri tanquam necessariam conditionem, limitantem iurisdictionem melius tenet Fr. Emman. in summ. c. 8. 3. n. 4. Autil. d. p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 9. conclus. 2. & post Sanch. Bonac. d. puncto 9. n. 3. vbi responderet ablatum abolutione importare conditionem, & formam faciendi aliquid licet, aut validè, in hoc autem casu verba illa, satisfactione parte, non importare conditionem faciendi validè, sed tantum licet, ac proinde validam esse abolutionem datum ante satisfactionem, quamvis non licet deatur.

4. In gloss. Sufficiens, ibi, si pignora, vel fideiussores dentur.] Notatur ad hoc, quod sufficiens cautio est, si pignora, vel fideiussores dentur, ut per Duen. reg. 86. Pinet. in l. 1. c. de bonis maternis. p. 2. n. 76. Couar. lib. 3. variar. c. 3. n. 6. Menoch. de arbitr. casu 142. n. 3. Gutier. in repetit. l. nemo potest. n. 2. 47. ff. de legatis 1. Cenal. commun. contra communes, quest. 66. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 3. 34. num. 4. plures apud Sanch. de Marim. lib. 7. disp. 18. & n. 15. quibus addit. Fatin. in praxi crimin. p. 1. q. 13. & n. 43. Stephan. Garc. discept. forens. c. 147. n. 22. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decision. 2. 4. n. 3. Anton. de Soula in selection. de censur. in Bulla Cœne, c. 23. disp. 9. 8. n. 1.

5. In gloss. Clausula, ibi, quid si aliquis ita pauper sit, quid non potest satisfacere, &c.] Vtrum autem Confessarius habens privilegium aboluendi cum limitatione

satisfactionis, possit absoluere penitentem si misterio non possit satisfacere, aut qui non potest legere sine granu damno famæ, vel status, vel bonorum quo dubio affirmata pars verior, & recipie est, modo creditor non censeat æquale damnum, quod credibile non est superiorum velle obligare penitentem ad impossibile, ita contra Sot. in 4. diffus. art. 3. Cordub. in tract. de indulgentiis, q. 4. 4. 3. refutat. Nauar. in manuali cap. 27. num. 45. Autil. d. diff. 1. lib. Fr. Emman. d. cap. 8. 3. num. 3. Henric. in summ. d. cap. 28. §. 1. Valquez tract. de excommunic. dub. 1. Sot. d. tom. 5. disp. 7. f. 5. num. 41. Sanch. in precept. De lib. 2. cap. 2. c. num. 19. Bonac. d. puncto 9. num. 4. vbi 1. adiurit quod quando penitentis non potest satisfacere, nec absolutione differri potest. Confessarius absoluere potest exhibita à penitente ei satisfactionem, quam potest exhibere ante abolutionem, exhibendo scilicet pignoratitiam, vel fideiussoriam, vel saltem iuratoriam, quando non potest exhibere pignoratitiam, vel fideiussoriam, similique ponitudo de satisfactionum prima oblatæ occasione, modo Confessarius probabilitate credit penitentem oblatæ satisfactiōne satisfactum, & num. 6. pariter exhibet penitentem, qui non potest totam satisfactionem realiter exhibere, debet saltem ante abolutionem cum partem satisfactionis exhibere, quam potest prædicto pro reliqua parte debitam cationem, & num. 7. eze cum Avila, & Henric. locis suprà citatu. Confessarius, qui potestatem habet aboluendi sub illa conditione satisfactione parte, posse statim absoluere penitentem excommunicatum, qui dedit pecuniam Confessario, vel alteri viro probo, ut commodi distinatur læsa parti, nam penitens hoc modo videretur restituisse.

In gloss. Si vero, fin. ibi, non hoc faciat sententia. Notatur ad hoc, quod præcepum excommunicatum est sententia diffinitoria, ut per Xuar. in d. p. 2. dicat, notab. 3. n. 2. col. 2.

In ead. gloss. ibi, Coram eo responsum. Notatur ad hoc quod præceptum indicit cum clausula, si fideiussore granatum, compareas, &c. haber ex fideiussore in simpliciis citationis, ut per Verin. tom. 1. commun. apud lib. 7. tit. 15. n. 91. pag. 279. vbi Vua. num. 6. pag. 331. Bonac. commun. crimin. p. 1. verbo præceptum, n. 1. 35. verso, & part. 1. eod. verbo, fol. 61. 1. 39. 6. Nauar. d. c. censibus. n. 2. in antiquis. Spin. in spec. iustit. 7. 11. rub. 2. n. 4. 2. cum seqq. Bernard. Geras. ad præf. Cœn. Imper. lib. 1. conclus. 19. consider. 1. Esi pars non compareat in termino assignato potest aequali, ex Valde ad Suarez. in d. l. post rem indicatur in explicatio legum Regni, notab. 14. vers. decimus nonus cap. pag. 116.

SVMMARIVM.

1. Compendium huius text. refutat.
2. Notorium inducitur, & probatur prædicta inducitur.
3. Confessio facta in iudicio plene proba etiam ob certa parte.
4. Notorium est, quod nulla tergiversatio celari possit.

CAP. CUM OLIM. XXIV.

O ffensa illa intelligitur esse manifesta, que per confessionem, vel per probationem legitimam nota est, vel per evidentiam rei, que nulla possit tergiversatio celari; & in reliquo habet idem quod in præcedenti cap. Colligunt ex Ordin. Abb. antic.

De Verborum significatione, Tit.XL. 345

Innoc. Collect. Zabat. Ioan. Andr. Hoff. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 338. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. c. 8.

2. *Intelligere manifestam, &c.*] Notatur ad hoc, quod notorium inducitur & probatur per acta iudicij, quia acta faciunt rem notoriā, ut per Neuizan. conf. 30. n. 3. Grammat. decif. 36. num. 38. Aym. conf. 303. n. 5. p. 2. Cephal. conf. 57. num. 33. lib. 2. Ioseph. Ludon. Pern. decif. 20. n. 2. p. 1. Tiraq. de retrat. tit. 1. §. 36. glof. 2. n. 44. Malcard. de probat. concl. 1101. n. 13. cum seqq. Menoch. remed. 1. recuper. n. 23. 2. & de arbitr. casu 166. num. 6. & conf. 100. n. 6. Dec. conf. 18. n. 50. tom. 1. Farin. in praxi fori crimin. p. 1. q. 9. n. 20. & 9. 21. n. 14. Mendez à Castro in praxi Lusitan. l. 3. c. 15. num. 4. Salon. 2. 2. q. 69. art. 2. concurrit. 7. in fine, Aldret. de Religiosa disciplina tuenda. lib. 1. c. 5. §. 2. n. 10.

3. *Vel per confessionem, &c.*] Notatur ad hoc, quod Confessio facta in iudicio plenē probat, etiam absente parte, ut per Duen. reg. 302. limit. 2. Malcard. concl. 348. Surd. decif. 309. n. 14.

4. *Quod nulla possit tergiversatione celari.*] Quale est notorium, ut per Menoch. d. casu 146. num. 4. Menoch. illust. cap. 2. n. 1. & cap. 20. num. 2. 3. Farinac. d. q. 21. n. 8. Aldret. d. §. 2. n. 6.

S V M M A R I V M.

1. *Verba priuilegiorum debent intelligi ut aliquid offendant, & non remaneat ambiguitas, & ideo dictiones, secundum, & iuxta, videntur apposita causa, non conditionaliter.*
2. *Consenserit ut inducatur non requiratur quod sit introducta, & obtenta in contradicitorio iudicio.*
3. *Priuilegium est lex priuata, seu ius singulare contra ius commune indultum.*
4. *Priuilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod iure communis concessum erat.*
5. *Rescriptum Pontificis, & priuilegium Principis probat, & tener, licet in eo de alio fiat mentio.*
6. *Beneficia secularia conferri possunt Regularibus, de scientibus clericis secularibus, & e contra.*
7. *Domus alicuius, etiam si fuerit per mille annos iuxta dominum alterius, non edificata, bene poterit edificari.*
8. *Edificare quis non poterit iuxta fundum, vel aream vicini, si ratione talis edificauerit ei prae-indicatum.*
9. *Instrumentum publicum, vel priuatum faciens mentionem de alio instrumento, non facit fidem, nisi producatur origine.*
10. *Instrumentum confirmans facit plenam fidem de instrumento narrato, et si primum instrumentum originale non ostendatur.*
11. *Eccllesia defructa minime gaudet priuilegiis concessis Ecclesiis.*
12. *Priuilegium non admittitur etiam per centum annos si quis potuit eo vti.*

C A P. Abbate. XXV.

1. *Priuilegium ut aliquid operetur quando in eo quicquam conceditur, & subditur iuxta, vel secundum morem præteriti temporis, illæ dictiones, iuxta, vel secundum, non sumuntur ut conditionales, quasi referuntur ad impersonale, id est, si talis mos est, ideo*

Barbo. Collect. Tom. III.

concedimus, sed sumuntur causatiæ & determinat personaliter, id est, quia talis mos est, ideo concedimus quia privilegium est lex priuata, & lex non debet esse obfusa, & captiosa, sed certa & manifesta, & lex priuata debet aliquid indulgere. Item quando est consuetudo, ut Abbas pro uno Monasterio ex altero sumuntur, sit in obseruancia Regulari, & in eo sit persona idonea ad Abbatiam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabat. Ioan. Andr. Hoff. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 338. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. c. 10.

Consueta aliqua, quasi contradicitorio, &c.] Notatur ad hoc, quod ut inducatur consuetudo, non requiriatur, quod sit introducta, & obtenta in contradicitorio iudicio, ut per Flamin. de resignat. benefic. lib. 2. q. 6. n. 28. Cenal. commun. contra communias, q. 358. Bernard. Graue. ad practic. Camera Imper. lib. 2. conclus. 1. & n. 117. Malcard. de probat. concl. 427. n. 3. vbi intelligit in aliis iudicibus, secus autem in extra iudicibus.

Quia ceterum priuilegium sit lex priuata, &c.] Prinilegium igitur communiter definitur, quod sit lex priuata, seu ius singulare contra ius commune indultum, gloss. in rubr. de script. lib. 6. vbi eam sequuntur omnes, teste Gomez. & Padil. lib. Abb. huc num. 7. Medic. tom. 1. de legibus, & statutis, p. 4. q. 33. & de definit. 9. 17. Petr. Gregor. de iuris arte cap. 7. n. 14. Henric. Canis. in summ. iuris Canon. lib. 1. tit. 2. 2. duplex genus placitorum, Fr. Emman. gg. Regul. tom. 1. q. 7. Azor. in his. moral. tom. 1. lib. 5. c. 22. Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria gloss. 3. n. 5. cum seqq.

Nisi aliquid specialiter indulgeret.] Ergo priuilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod iure communis concessum est, ut per gloss. in d. rub. de script. l. 5. Rebuff. in praxi tit. differentia inter rescriptum, Sylvest. in summ. iuris priuilegium, q. 3. Viger. in institut. Theologic. cap. 17. §. 2. vers. 2. Azor. d. cap. 22. quest. 1. Sed ut responsum patet ad plures variisque iuris decisiones, in quibus per modum priuilegij, & indulgentiae conceduntur ea, quæ iure communis licita, & concessæ esse poscentur, ad tentandum est duobus modis posse priuilegium considerari contra ius commune, vel in substantia, vel secundum modum, vel quoad aliquos particulares effectus: in substantia, quando concedit, ut quis licet facit, quod iure communis sibi prohibitum est, videlicet, ut intestabilis faciat testamentum, ne quis excommunicatum viret, ne decimas soluat, & similia: secundum modum, quando etiæ iure communis licitus sit actus, qui geritur, modus tamen non ita, veluti, ut milites testati valeant, non seruatis iuris solemnitatibus, iuxta tit. 1. Digest. Codic. & Inst. de militari testam. vel etiam, ut fine illis ad pias causas faciat testamentum, iuxta cap. cùm eff. & cap. relatum, de testamento, vel inter liberos, lib. 1. hac consueta, & ex imperfeto, C. illo tit. Conceditur etiam, quod aliquos particulares effectus, veluti ad fedandos scrupulos, quia impetrantes putant sibi non licere, quod iure communis licitum est, nonar. Nanan. confil. 3. num. 3. de statu Monachorum, sequuntur Azor. d. c. 23. q. 3. Salas de legib. disq. 17. sect. 1. num. 4.

Maxime ceterum supradictus, &c.] Notatur ad hoc, quod rescriptum Pontificis & priuilegium Principis probat, & tenet, licet in eo de alio fiat mentio, ut per Malcard. de probat. conclus. 9. 23. num. 9. Garc. Gi- rond. de priuilegiis, & exemptionum explicat, num. 340.

G g

His

S V M M A R T V M.

- 1 *Salinaria inter regalia connumerantur.*
 - 2 *Pedagium dictum est à pede quod à transiuntibus soluitur.*
 - 3 *Reservata Principi ratione dignitatis acquiri possunt per inferiorem prescriptiōne tanti temporis, cuius initium memoriam hominum excedat.*
 - 4 *Regale ius potest prescribi tempore immemoriali.*
 - 5 *Consuetudo tanti temporis, cuius non extat memoria in contrarium, vim priuilegi habet, data capacitate illum inducentis, vel prescribentis, & n. c.*
 - 6 *Consuetudo immemorialis habet vim tituli.*
 - 7 *Ecclesia pertinet de causa viduarum, orphanorum, & pauperum cognoscere.*
 - 8 *Tituli allegatio non est necessaria, in prescriptiōne memoriali.*

CAP. Propterea. XXVI.

Hæretici manifesti dicuntur illi, qui publicè prædicant contra Fidem Catholicam, aut profanantur, seu defendunt errorem, vel coram Prælatis suis sunt conuicti, vel confessi, aut ab eis sententia literè condemnati super hæretica prævaricata, quorum propria bona confilcantur, & ipsi puniantur iuxta san-

Notatus ad hoc, quod contineatur in
cuinis non extat memoria in contrarium, vim per-
legij habet. *Decani conf. 3.8. num. 2. & conf. 11.4. in fin.*
Rimin. conf. 2.8. num. 1.1. volum. 1. decif. Affidat
*num. 4. *Craner conf. 5.9. vol. 1. Merioch. conf. 43. num.**
Alexand. conf. 6.1. column. 3. in priu. volum. 1. conf.
*vol. 2. & conf. 78. n. 3. & 11. vol. 6. *Rolana conf. 1. n.**
4.0. volum. 2. & conf. 59. num. 1.7. & conf. 10. n. 1.2.
*vol. 4. *Balb. de prescript. 2. p. 5. prime. 9.6. num. 8. Capit.**
conf. 4.48.

conf. 463. n. 6. 1. Paul. *Æmil. de except. lib. 1. p. 1. except. 1.*
 n. 30. Decian. *conf. 11. n. 198. vol. 1. & conf. 44. n. 18. &*
conf. 51. n. 37. vol. 2. & conf. 36. num. 24. vol. 5. Rebuff.
zom. 3. ad leges Gallia tit. de confus. in prefat. n. 45. Burg.
de Pace conf. 15. n. 12. Perez 1. 6. glos. 1. col. 1. ad fin. tit. 13.
1. 3. Ordin. Bellug. in speculo Princip. rub. 29. §. in benefic.
n. 9. Anton. Cuch. inst. maior. tit. 9. de confus. ad.
n. 145. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. de iuris dict. omnium
induc. in prefat. n. 5. Faching. conf. 26. n. 29. lib. 1. Gonzal. ad
reg. 8. Cancel. glos. 35. n. 29. Fontanel. de palis nupti.
tom. 1. clas. 3. glos. 2. n. 28. Card. Tusch. lit. C. concl. 8. 08.
n. 1. & 2. Rot. decif. 11. ex n. 2. & decif. 614. n. 2. p. 2. re-
cent. quod procedit etiam in reservatis Principi. Paris.
conf. 28. n. 77. lib. 1. Rot. d. decif. 11. n. 2. p. 1. recent. &
decif. 276. n. 3. post vol. 2. conf. Farin. Hinc ait Felin. in cap.
cum nobis, de prescr. quod presumptio resultans ex
immemoriali confuetudine dicitur iuris & de iure,
Ioan. Garc. de expens. c. 6. n. 2. & per hunc text. inquit
Bald. in c. 1. n. 3. que sint regalia, in usibus feudorum,
confuetudinem hanc temporis longissimi, de cuius
initio memoria in contrarium non existit, priuilegio
ex certa scientia à Princeps concep. & equiparati, idem
doceat glos. celebris verbo confuetudo in c. conq. 9.
q. 3. & alia verbo usque ad hoc tempus in c. fin. 18. q. 2.
Natt. conf. 640. n. 34. lib. 3. Molin. de primog. lib. 2. c. 6.
n. 3. quod intellige data capacitate illam inducentis,
vel prescribentis, Abb. in c. nouit. n. 2. de iudicis. & in
cap. cau. am quia. n. 3. de prescr. Felin. in cap. audientes
n. 6. de prescr. Conar. lib. 1. variar. c. 17. n. 6. Menoch.
lib. 2. illistrum c. 89. & fuit dictum in Cracoviam. iuris
legendi 21. Maij 1627. coram Romano D. meo Coccio.
Decano. Peregr. de iure fisci lib. 6. tit. 8. n. 18. & seg.
 7 Nam data capacitate confuetudo immemorialis habet
 vim tituli, vt per Nattam. conf. 154. num. 6. l. 2. Ioseph.
 Ludonic. *Perufina decif. 107. n. 36. Gutier. d. q. 14. à n. 21.*
& q. 17. à n. 289. Camil. Borrel. conf. 3. à n. 2. 1. centuria 1.
 Titulus enim presumptum ex curfu temporis immemorialis,
 Menoch. *de presump. lib. 3. presump. 1. 3. n. 45.*
 & conf. 90. n. 66. nam immemoriali confuetudine probata
 meliorum titulum de mundo, vt cum nostris lo-
 quat, quis habere dicitur. Rot. decif. 4. n. 2. de testib. in
 antiq. & decif. 7. 17. n. 2. p. 1. dicens. Bertrand. conf. 120.
 n. 3. vol. 2. Gozadin. conf. 8. n. 37. Pute. decif. 205. num. 2.
 & 3. lib. 1. Paris. conf. 111. n. 43. & 49. & conf. 27. n. 77.
 vol. 1. Hieron. Gabr. conf. 88. n. 7. lib. 1. Gonzal. ad reg. 8.
 Cancel. glos. 33. n. 4. & curfus temporis immemorialis
 vim priuilegij obtinet, idem Menoch. d. presump. 131.
 n. 43. & conf. 142. n. 13. Molin. de primog. lib. 2. num. 19.
 Maſcard. de probat. concl. 1. 21. 4. num. 48. Gutier. d. q. 14.
 n. 70. Et ideo quod priuilegio sunt acquisitio ac-
 quiruntur patiter ex confuetudine, seu prescr. im-
 memoriali. Abb. in cap. cum contingat. n. 21. vbi Felin.
 Sub n. 2. Decian. & alij. de foro comp. Pereg. de iure fisci,
 lib. 1. tit. 12. sub n. 6. 1. Rodolph. de absoluta Principis po-
 test. c. 1. n. 13. Hippol. Rimin. conf. 55. n. 6. tom. 1. Cran.
 conf. 1. 37. n. 3. Card. Tusch. d. lit. C. concl. 8. 06. n. 9. &
 concl. 8. 19. a. n. 1.

8 Item viduus. pupillus. &c.] Notatur ad hoc, quod ad
 Ecclesiam pertinet cognoscere de causis viduarum,
 orphanorum, & pauperum, vt per D. Barb. in l. 1. p. 1.
 n. 40. ff. solut. matr. 9 In glo. Non erat. ibi. non sit necesse titulum allegare.
 Notatur ad hoc, quod in prescr. immemoriali
 allegatio tituli non est necessaria, vt per Conar. in
 reg. posseſſor. p. 2. §. 3. num. 6. col. 4. Soat. tom. 2. commun.
 epin. l. 7. tit. 5. n. 58. pag. 2. 39. Menoch. d. presump. 1. 31.
 num. 26.

Barbos. Collect. Tom. III.

S U M M A R I U M.

- 1 Compendium huius text. referatur.
- 2 Clericus degradatus, & Curia seculari traditur in
 granioribus, & enormibus delictis.
- 3 Clericus quando Curia seculari traditur, debet index
 Ecclesiasticus intercedere pro eo, quod non mori-
 ratur.
- 4 Condemnatio alienius in perpetuum carcere cum
 assignatione quatuor vniuersitatum panis, & toto diebus
 aqua pro potu singulis diebus est condemnatio ad
 ultimum supplicium.

C A P. Nouimus, XXVII.

Clericus degradatus tunc intelligitur traditus Cu-
 riae seculari quando degradatur à indice Eccle-
 siastico præsente potestate seculari & post degradatio-
 nem renuntiatur eidem facultati, vt in suum forum
 recipiat degradatum, pro quo tamen debet Ecclesia
 efficaciter intercedere, vt citra periculum mortis
 quoad ipsum sententia moderetur. Colligunt ex Ordin.
 Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host.
 Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Viian. in ration.
 lib. 5. iuris Pontif. pag. 339. Alagona in compend. iuris Ca-
 non. pag. 792. remissio Ximen. in concord. p. 1. & re-
 fetur ad Anton. August. collect. 4. Decret. lib. 5. tit. 16.
 cap. 2.

Vel alius flagitium graue, &c.] Notatur ad hoc,
 quod in granioribus, & enormibus delictis clericus
 degradatur, & Curia seculari traditur, vt per Tiraq.
 de panis temper. cauſa 49. n. 36. & alios, quos citat Ce-
 ned. ad Decretum collectar. 7. n. 1. Quibus autem casis
 huiusmodi degradatio, sive Curia seculari traditio
 fieri debeat, vide Conar. variar. lib. 2. c. 20. n. 7. Bell. de
 quisit. cleric. part. 1. tit. de favore clericorum personali,
 §. 6. n. 10. & alios plures, quos refero ego ipse de officio,
 & potestate Episcop. p. 3. alleg. 110. à n. 11. Latè de de-
 gradatione verbali scilicet, & actuali tractant Me-
 noch. de arbitr. cauſa 415. Bell. d. §. 10. ego ipse d. alle-
 gat. 110. à 27.

Pro quo debet tamen Ecclesia efficaciter intercedere
 &c.] Quando igitur traditur clericus, sine aliquis
 alius Curia seculari, debet index Ecclesiasticus inter-
 cedere pro eo, quod non moriatur, Abb. in cap. cum
 non ab homine, n. 26. de iudicis. Bell. d. §. 10. n. 2. Perez
 1. 3. glos. 1. pag. 90. colum. 2. in prime. & pag. 92. verſ. sed
 est dubium, tit. 4. lib. 8. Ordin. vbi dicit quod nihilominus
 debet fieri relaxatio Curia seculari absque metu
 irregularitatis, quamvis enim per huiusmodi traditio-
 nem sequatur mors, vel mutilatio, illa non incurritur,
 Zetol. in praxi Episcop. p. 1. verbo heretici, §. 12.

S. Pro illo.

Falsarius est includendus in perpetuum carcere
 cum pane & aqua. Colligunt Doctor. in princ. text.
 citati.

In perpetuum carcere, &c.] Notatur ad hoc, quod
 condemnatio alienius in perpetuum carcere cum
 assignatione quatuor vniuersitatum panis, & toto diebus
 aqua pro potu singulis diebus est condemnatio ad
 ultimum supplicium, ita vt si condemnatus moriatur,
 censendus sit condemnans irregularis, vt per Fr.
 Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 22. art. 5.

- 1 Compendium huins text. refertur.
 - 2 Poffessio ins eft.
 - 3 Priuilegium, vel beneficium concedentis ad intentio-
nem recurrendum eft.

C A P. Dilecto. XXVIII.

Honor. III.

- 1 Ntendens recuperare possessionem rei si legitime
impeditus ei currit tempus præscriptum, v.g. viiius
anni, & Papa indulget ut lapius anni ei non nocet,
intelligitur hoc indulmentum secundum ius commune, id
est, si in illo anno poterat legitime recuperare, quia
ius alteri parti tollere non intendit. Colligunt ex
Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr.
Hof. Butr. Anchar. V. anor. Mari. Socin. Vnu. in ratione
lib. 5. iuris Pontif. pag. 340. Alagona in compend. iuris
Canon. pag. 703. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2.
2 Indagationem perimere, &c.] Notatur ad hoc, quod
possessio ius est, ut per Conat. in reg. possessor, in initio,
p. 2. n. 3. Gomez l. 4. 5. Tauri, à n. 17. cuius tamen con-
trarium, nempe quod possessor facti sit, & non iuris
tuentur, Petr. Gregor. synagm. iuris lib. 1. c. 13. num. 6.
Vadon. declar. 32. a princip. Conan. comment. iuris Civilis
lib. 3. cap. 3. a princip. Donel. lib. 5. cap. 6. s. si possidere,
Gilchen. de prescript. p. 2. memb. 3. cap. 1. n. 19. Peregr.
variar. lib. 5. n. 2. cum multis seqq. Intellige prout dixi
ad c. 6. n. 4. de concess. præbenda.
3 In gloss. *Intentionis*. Notatur ad hoc, quod recur-
rendum est ad intentionem concedentis priuilegium,
sive beneficium, ut per Tiraq. in l. vñquam, verbo li-
bertatis, n. 55. C. de reuoc. donat. & faciunt quæ ego ipse
Axiom. 1. 2. n. 4.

C A P. Cùm inter vos. XXIX.

- O**blationis nomen est generale, & veniunt illius
appellatione omnia quæ ad Ecclesiam peruenient
quocumque titulo vel sunt illa, quæ in festiuitate
omnium Sanctorum portantur ad Ecclesiam, vel ad
domum Sacerdotum intiuuntur defunctorum, & quæ de
Altari suscipiuntur, & quæ ante crucem, & in Missa
Trinitatis, & quæ pro defonsatis datur, & lampas
cum oleo, & quæ offeruntur alieni capelle, & quæ
dantur munio destinato per Patochiam; item quæ
dantur pro Missis mortuorum, & quæ pro septimis,
& trigesimalis, & anniverariis, & panes, & quæ infra
hebdomadam offeruntur, & mortuorum iudicia &
similia; quæ cui debetur pars tertia oblationum, de-
betur etiam tertia horum omniuum. Colligunt ex
Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host.
Burr. Anchæ. Panorm. Mat. Socin. Viu. in ration. lib. 5.
iuris Pontif. pag. 340. Alagona in compend. iuris Canon.
pag. 793. remissiæ Ximen. in concord. p. 1. &c. 2.
2 Probat hic text. oblationis nomine intelligi quic-
quid Deo, vel Ecclesiæ, cuiusvis ministri voluntariè
exhibetur, de quo vide Matr. Socin. in tract. de oblat.
Troy. t. & Trol. Malnat. simili tract. ferè per totum.
Monet. de decimis. c. 2. n. 9. & c. 5. n. 2. asserit oblationes,
quæ sunt ad sacrificium, subrogatas esse loco quarun-
dam decimorum legis veteris, quas in horreis recon-
debat, & separabat quisque de populo, vt comedaret
eas, cum ieret in templum Hierusalem, accersitis in

vestibulo templi sacerdotibus, & leuitis ad communis
Deuteron. 1. 2. & 14. de quo etiam cap. his ita 13. 2. 1.
De hac materia late ego ipse in tract. de appella-
virisque viris signif. appell. 17. 2.

C A P. Ex parte. 7. XXX

- Itis mores vbi sit mentio intelligitur de tempore
quo fuit facta contestatio litis. Colligunt ex Qd.
Abb. anaq. Innoc. Collect. Zabari. lo. Antol. Holl. Biss.
Anchar. Panorm. Mat. Socin. Viu. in ration. lib. 5. sec.
Pontif. pag. 340. Alagona in compend. iuris Com.
pag. 893. remissione Ximen. in concord. p. 62.
Hanc eandem concil. ex hoc text. delimitant Mm.
de ordine inde p. 5. tit. & omnia sicut dantes in ista
n. 6. 4. Surd. de alimento tit. p. 8. n. 4. Cabol. Lufitatis
15. n. 10. p. 2. Aloys. Ricc. in praxi for Ecclesiasticae de
344. n. 1. quos refert. & lequuntur parentes meus in
mentariis ad ordinacionem Regis Lohuatuensis. lib. 2.
tit. 2. o. 5. 7. n. 3. addo Parlad. dafra. p. 15. n. 4. item enim
non aliter quam per coepitum iudicium & item con-
testatae dicti affirmat Lancel. de ait. p. 2. 4. in pref.
n. 1. 55. & ideo quando verbum. hic. profectum a lego.
intelligitur post item contestataem. Contra. 1440. lib.
lib. 2. Salgado de protec. Regia. tom. 1. p. 1. 6. 1. 5. 44.

S V M M A R I V M.

- 1 *Compendium huius text. refertur.*
 - 2 *Canonica portio non soluitur Episcopo de recti-
brice.*
 - 3 *Quarta Episcopalis non detrahitur de recti-
brice.*

C A P. Ex parte. *ij.* XXXI

- L**egatus quando facit constitutionem, ut mem-
brorum tertia pars Episcopo solutam, non indi-
gitur de his, que ad ornamenta Ecclesie, vel ab
bricani illi necessariam, vel ad Illuminari, que pro
anniversario septimo, trigesimo, ac vigesimo facien-
dis, nec de his, que specialiter hunc perficiunt, ve
Rectori Ecclesiastini fiat ratione Ecclesie, sed ab
protectis in iure communis. Colliguntur ex Ordin. Ali-
antiquit. Collect. Zabar. Iohan. And. Host. Bona. Anti-
Panorm. Mari. Socin. Vit. in rationib. 15, iuris Prog.
340. Alagoni in *compendia iuris* pag. 730
mixtum. Iuris in *concordia*, p. 1. C. 1.

*Vel ad fabricam, &c. Notatur ad hoc, quod de
licitis fabricis non solvitur Canonica portio Episcopis
aut Ecclesiis Parochialibus, vt per Colmam pragmati-
citur de elect. verbo fabrica, pag. 151. ver. 6. Rota
Illustriss. Seraphino in vna Syriaacana quatuor quo
Stephan. Quarant. in summa Billary, verbo quatuor Epis-
copalis, ver. secunda difficultas, vbi citator Romanus
conf. 233. in princ. & Capvo, decis. 1. in qua
quidem decisione idem Illustrissimus Seraph. quo-
rit an hoc casu debetur quarta, quando de pri-
seni non indiget restauratio, & id in hac ve-
rrespondet. Nam affirmatum tenebant Hollisti
Ioan. Andri. Anchar. in d. cap. 10. vbi Cate-
existimat esse magis communem opinionem: con-
trarium tamen tenuerunt Goffred. Card. Barberini
ipso Cour. per text. in cap. nobis 1. quaf. 1. qui res-
tum Ecclesie non indigent fermentum est in fes-
tam Ecclesie refactionem, & restauracionem. Hoc
hoc conflitu attendenda est forma legari. si enim
testator vult statim, vel in singulos annos solvantur
quid pro restauratione Ecclesie, que reparantur
nec*

non indiget, tunc servari poterit communis sententia: si vero legat pro refectione Ecclesie, quoties ea indigebit, tunc contraria sententia erit sequenda, & sub hoc articulo cadent etiam relieta pro tubventione Ecclesie respectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum divinum pertinentium, ex his hamque non debetur quarta d. cap. final, si vero vius est indeterminatus, & non determinatus perpetuo cultui divino, tunc debetur quarta, text. in praesenti, & in cap. requisitis, de restam.

3. Vel de his, quae personis specialis, &c. Notatur ad hoc, quod de reliquo personis non detrahitur quarta Episcopalis, ut per Rot. in Syracusam quarta coram Illustrissimo Seraph. in prima difficultate, apud Stephan. Quart. d. verbo quarta Episcopalis, vers. circa positione.

S V M M A R I V M.

1. Compendium huius text. refertur.
2. Beneficij appellatione large sumpto vocabulo omnia comprehenduntur beneficia.
3. Vicarius Episcopi, cui facultas conferendi beneficia data est, potest etiam beneficia curata, & dignitates conferre.
4. Indulmentum conferendi beneficia alicui a Papa concessum, cor. probendit omnia beneficia etiam curata, & dignitates.
5. Prebenda est beneficium Ecclesiasticum.

C A P. Tua nobis. X X X I I.

1. Frustrus Beneficiorum primi anni quando Papa concedit ex iusta causa ad relevanda debita Episcopis, nomine beneficiorum veniunt etiam maiora beneficia, & prebenda. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 339. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 794. remissione Ximen. in concord. p. 1. &c.

2. Prebenda, & alia beneficia generali beneficiorum nomine continentur. Notatur ad hoc, quod appellatione beneficij large sumpto vocabulo omnia comprehenduntur beneficia, tam maiora, quam minora, prebenda, & dignitates &c. glo. in cap. si gratis, verbo beneficia, de rescriptis, & in c. i. verbo beneficia, de rerum permis. lib. 6. Abb. in cap. postulatis, n. 2. Felin n. 4. & Dec. num. 12. de rescriptis. Rebuff. in praxi tit. quid sit beneficium, num. 10. Medices de definit. part. 2. c. 16. num. 5. Sahagum in cap. ad aures, num. 3. de rescriptis, & in cap. fin. num. 20. de sequenti posse, optimo Nicol. Garc. de beneficis. part. 1. cap. 6. num. 37. Card. Tulch. lit. B. conclus. 19. cum aliis per me citatis in tract. de appellativa verborum utriusque iuris signific. appell. 32. num. 1. Vnde Vicarius Episcopi, cui facultas conferendi beneficia data est, potest etiam Curata, & dignitates conferre, Colmas in pragmat. Sanct. tit. de collat. verbo procuratorem, fol. 248. verso. Rebuff. d. tit. quid sit beneficium, num. 11. & in forma Vicariatus, n. 11. Sbroz. de officio Vicarii, lib. 2. quast. 7. & seq. Cardin. Tulch. d. conclus. 1. num. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria glo. 6. num. 25. Aztot. institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 44. quast. 7. & 8. plures per Garc. d. cap. 6. num. 40. Vnde etiam indulmentum, seu facultas conferendi beneficia alicui a Papa concessa, comprehendit omnia beneficia, etiam curata, & dignitates, cap. dudum, de prebendis in 6. & ibi glo. verbo beneficia, Gonzal. d. glo. 6. n. 24. Card. Tulch. d. conclus. 39.

n. 2. Garc. d. c. 6. n. 41. vbi n. 44. refert aliquos contrarium tenentes, quos ibi reprobant.

Ex verbis text. *Supra* relatis iam colligitur prebendam esse beneficium Ecclesiasticum, idem probat text. in cap. dilecto, vers. proterea, de prebend. vbi Innocent. Abbas & communiter scribentes, idem Abb. n. 4. Dec. n. 6. & 7. in cap. maioribus, illo tit. de preb. idem Dec. in cap. ciam M. num. 31. de confitit. & in cap. ex literis, de probat. Prob. in rubr. de prebend. lib. 6. num. 6. Cardin. in Clement. vlt. cod. tit. a n. 10. S. Antonin. p. 3. tit. 1. cap. 1. §. 1. Selua de benefic. part. 1. q. 2. n. 3. 1. Callal. decisi. 1. de prebend. Rot. decisi. 3. de concess. prebend. alias 247. Gom. de expect. n. 32. Gig. de pension. q. 11. n. 3. dicit communem Felin. in c. cum accessissent, num. 13. de confit. lat. Sebast. Caesar. de Ecclesiastica hierarch. p. 3. disp. 12. s. vlt. n. 39. Sed obstat maxime text. in cap. penult. de Magist. vbi prebenda laico confertur, tradit. gloss. recepta verbo receperunt in dict. cap. ciam M. Gig. a n. 3. constat vero beneficium Ecclesiasticum non esse laico conferendum, cap. 2. de institut. adiurit Selua. vbi supra q. 1. n. 4. & Gom. d. loco n. 89.

Pro resolutione igitur praedictis difficultatis praemittendum est praebendam duplicitate accipi posse. vel enim sumitur pro iure spirituali recipiendi fructus ratione officij spiritualis, vel sumitur propter significat fructus, qui praebentur ratione praedicti officij, vel propter significat illud ex quo fructus perfoluntur, de qua agit text. in d. cap. ex literis, ut decima, quae aliquando pro iure decimandi capitul. de qua text. in cap. quarta, de prescriptionib. Aliquando vero sumitur pro fructibus ipsius temporalibus, qui ratione decimam perfoluntur, de qua agit text. in cap. perennit. 1. quast. 3. & in c. i. cap. ultim. §. quod autem 16. q. 1. & in c. 2. §. sanz. de decimis, lib. 6. Priori modo praebenda sumpta, sive canonicii coniuncta sit, sive absque eo separata consideretur, est quidem beneficium Ecclesiasticum, minime vero si secundo modo accipiat, paret si expendatur, priori modo sumptam esse ius spiritualibus annexum, & habere omnia, que in definitione beneficij requiriuntur; contra vero si secundo modo sumatur, adiurit eleganter Innoc. in d. cap. maioribus, in princip. quicquid gloss. d. verbo receperunt, & Dec. dictis locis, contradicunt, sequitur Caslaf. d. decisi. 17. & Gom. d. num. 32. Ex quibus iam colliges concordiam ad hunc text. cum text. in dict. cap. penult. ut scilicet text. in praesenti, intelligatur de praebenda priori modo accepta, propter est ius confitens in receptione fructuum ratione officij spiritualis, text. in dict. cap. penult. agat de praebenda propter importat fructus ipsos temporales, qui ratione praedicti officij perfoluntur, unde nihil mirum si laico ibi possit assignari, propter legendi ministerium, de quo ibi, idque patet ex verbis ipsius text. ibi, non quod propter hoc officium Canonicus, sed tandem, &c. quibus verbis insinuat Pontifex solum dari laico Magistro fructus ipsos, non vero ius illud, quo alias recipiuntur ratione officij spiritualis: sic alias decima pro modo accepta beneficium Ecclesiasticum appellatur, non vero si secundo modo consideretur, & sic illo modo nequamquam, isto vero recte laico assignari potest ex dispensatione ob prohibitionem text. in cap. 1. 16. q. 7. & in c. i. de privilegiis, & in cap. prohibemus, & in cap. quoniam, de decimis, adiurit in specie Conuar. variar. lib. 1. c. 17. num. 5.

SUMMARIUM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Declaratur Concil. Trid. sess. 23. de reform. c. 15.
- 3 Collegata insignis que dicatur.

CAP. Transmissæ. XXXIII. & vlt.

Gregor. IX.

Verbum, moderationis, quando ponitur in literis, non potest multiplicare numerum, sed minuere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 340. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 791. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2 *Vt Canonicorum, & præbendarum numerum, &c.]* Hodie ex noua dispositione Concil. Trid. sess. 24. de reformat. c. 15. in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoque tenues sunt præbende simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & personarum qualitate non sufficiant, licet Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, iis vniue, vel, si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de inreparatione laicorum sint, quorum fuitus & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad paniorem numerum reducere, ita tamen ut tot superint, quæ Diuino cultui celebrando, ad dignitati Ecclesiæ commode valeant respondere; pro cuius declaratione consulte Zerol. in prax. Episcop. p. 1. verbo beneficia, §. 1. ver. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 37. n. 25. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 488. in 1. edit. & refol. 379. n. 4. in 2. edit. Steph. Gratian. discept. forens. c. 278. n. 34. Monet. de distribut. quotid. p. 1. q. 5. a. n. 26. vbi refert Sacram Congregat. Concilii censuisse quod. si Ecclesiæ non sunt Cathedrales, aut Collegiate insignes, non habeat locum decretum huiusmodi, nec possit Episcopus, aut Vicarius Apostolicus extingue præbendas, vt angeat distributiones, etiam ad angustum cultus dinini. Que autem dicatur Collegiate insignis non satis constat apud Doctores, nam D. Ludovicus Centoforenensis in Sacra Rituum Congregatione pro Collegiata Ecclesia S. Pauli oppidi Cinitatis noua Firmanæ dicæcessit obtinuit illam diei insignem, eo quod oppidum, in quo sita est, insigne redditus numerus quatuor mille habitatorum, hoc est, focialium & tingentorum viginti, quatuor Regulatium, & unum lanctonialium Monasteria ibi existentia, copia peritorum, & nobilium, in quibus qualitatibus decernendis multum indicis arbitrio esse deferendum attestantur gloss. verbo copia, in cap. statuum, de rescript. lib. 6. Lap. Specul. Tiraq. & alij apud Menoch. de arbitri. cap. 138. n. 4. & in puncto oppidum Fonseca Tolcanæ dicæcessit esse insignem, quia habebat & ingentos municipes, consuluit Naur. sub hoc tit. conf. 1. refert D. Ioan. Anton. Massobr. in sua praxi habendi concussum, pral. 2. dub. 2. & in tract. de Synodo Episcopi, cap. 4. dub. 14. n. 9. nouissime idem D. Ludovicus supplicavit Sacram Rituum Congregat. vt dignaretur declarare prius an Canonicæ Ecclesiæ Collegiatae insignium debeat præcedere in Synodo Canonicæ Ecclesiæ non insignium. Secundum an debeat adhuc præcedere si Ecclesiæ Collegiata non insignis sit

antiquior in erectione? Tertiò quid si credo Col-
giatae insignis facta fuerit sine aliquo prædilectione
Sacra Rituum Congregat. ad primum respondit Can-
onicos Ecclesiæ Collegiatarum insignium pre-
tendens esse in synodo, ac processionalibus Canoni-
cæ Ecclesiæ Collegiatarum non insignium. Ad secun-
dum itidem præferendens esse, etiam Ecclesiæ Col-
giata non insignis sit antiquior in erectione. At-
tium idem procedere, etiam Ecclesiæ Collegiatis
signis facta fuerit cum clausula, sive aliquo præ-
cio, cum eo ipso quod Ecclesia est effecta solen-
gandeat prælegis Ecclesiæ insignium, id est
nouissime Ioan. Anton. Massobr. in sua praxi habendi
concussum, pral. 2. dub. 3. secundum Romanus in præf.

De Regulis iuris.

TIT. XL.

VPER hanc rubr. scripturam 2. docet
Ioan. Andr. Anan. Butr. Anch. Henr. Panorm. Ioan. de Londis in breviary
sanctorum Canon. fol. 18. Martin. Melius
in epitome Decret. fol. 209. vñ. Reg. d.
Ranenna in compend. iuris Canon. Goffred. & Hake
summ. huius tit. Alex. Caffan. & Anafal. German. ip-
ratilis ad quinque libros Decret. sub hoc titulo.

CAP. Omnis res. I. Chrys.

Omnis res per quacumque causas nascens, ut
cadent disolviuntur, Narbona de appellatione
ad Episcopum p. 1. n. 9. 5. Valasc. conf. 130. a. 9. quia
de Axiom. iuris ususq. Axiom. 199. n. 8. Vnde ex
solemnitas requiriunt in revocatione adiutoria
confectione ipsius, Duen. reg. 18. 7. vñ. 18. Cell. Pœt.
de potestate elig. c. 7. n. 13. ego ipse tradit. de his au-
muni. argument. iuris loco 26. n. 1.

CAP. Estote II.

Dubia in meliorem partem sunt interpretanda
Aldret. de Religiosa disciplina runda, lib. 2. c. 1.
n. 23. Franc. Molin. de riu. mpt. lib. 1. comp. 17. n. 22.
Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 1. collect. 12. vbi multi-
pliciter exemplificat Farin. in præc. crimin. p. 1. q. 3.
n. 27. vbi limitat cum aliis citant per me in tract. de
Axiom. iuris ususq. Axiom. 78. n. 1. Et in dubio
nigior interpretatio est facienda, Thomae Thoma
in florib. legum reg. 154. ac tunc pars eligenda S. 10.
confus. lib. 1. c. 16. n. 3. calu. 1. & lib. 6. c. 2. n. 16. S. 10.
de Marim. lib. 2. dñp. 41. n. 9. Flores de Mena for. 1.
q. 9. n. 18. & citant plures alios ad eam. n. 5. de gen-
italib. & Axiom. 77. n. 2. Eleganter matrem declarat
Ioan. Sanctius in selectis. & practic. dñp. 42. hñp.
per tot. & præcipue n. 11. vbi ita ait: Respondeamus te-
men locum habere regulam prædictam (felice quod
in dubiis tunc pars est eligenda) quando quis de-
bitat practicè num sibi licet hic, & nunc operari,
vel non operari, tunc enim pars facienda est eligenda
dum non deponitur dubium practicè, vt si quis de-
bita practicè ait hic & nunc teneat item, respon-
setur sancè donec illud dubium non deponatur, quia
alijs actus fieret cum conscientia practicè dubium
& tunc non est consilium sequi partem tuncorem
sed præceptum. Sylvest. verbo dubium, quæf. 2. 8. 4.
Naut.

FABR. OS.
In Ius Can-
TO. 2. 13
GVI

Nauat. in cap. si quis amem, de pani. distinct. 7. n. 42. Cordub. lib. 1. questionis 9. 3. prop. 3. Sanch. lib. 2. de matrim. disp. 41. n. 9. Hinc qui dubitaret practicè an licet accederet, vel non ad Eucharistiam, quia dubius est num biberit, vel ederit, post medium noctem, tenebitur non accedere, & sequi partem tuijorū (tutor autem pars dicitur, non quia contraria pars esset etiam tuta; & ista tutor, sed idem est dicere quod in dubiis eligenda sit pars tutor, atque dicere quid sit eligenda pars tuta & secura) in qua nullum reperitur peccatum cum dubitet de accessu, num sibi licet hoc, & nunc, vel non. Si vero dubium practicōm deponat, non tenebitur non accedere, immo nec sub confilio illa pars, quæ dicitur non esse accedendum, erit sequenda; cùm ex vna parte accedens nullum peccatum committat, & ex alia non accedens primitur gratia sacramentali. Confusum autem sequendum relatio contrario maius bonum conciliare debet illud in sequenti. Vnde tunc accedere erit tuijor pars, & minus tuta ablinetur, cùm tuijor pars illa dicatur, cuius sequela nullam generat culpam, & plura, maiora que quam pars contraria, adducit bona. Haec tenuis Ioannes Sanctus.

Et hanc regulam ex confilio esse intelligendam quando sunt duas opinione probables, & altera minus tuta, cùm tunc solum sit confusum sequi partem tuijor, tenet D. Anton. p. 1. tit. 3. c. 10. §. 20. concl. 7. vers. pro cuius endovatione, Angel. verbo opinio, n. 2. Sylvestr. eod. verbo, q. 1. in fin. Nau. in cap. consideret in princ. dist. 5. n. 38. Henric. in sum. lib. 4. c. 3. §. 4. in fin. Gutier. canon. lib. 1. c. 31. n. 41. Sanch. d. dist. 41. n. 9.

CAP. Qui scandalizauerit. III.

DE scandali diffinitione, divisione, eiūque materia vide D. Thom. 2. 2. q. 45. D. Anton. p. 3. tit. 7. c. 4. à princ. Doctores in c. 2. de prescript. vbi Panorm. n. 8. Felin. à n. 2. Cou. in reg. peccatum, p. 1. in initio à n. 3. Nau. in man. c. 6. à n. 19. & c. 14. a. n. 28. & in c. confidet. §. animaduerte, à princ. dist. 5. Iacob. de Graffis in aures deci. p. 1. lib. 2. c. 68. Flamin. de resignat. benefi. 5. q. 3. n. 166. cum seq. Azor. in fin. moral. p. 2. l. 12. c. 16. Fardin. conf. 30. n. 2. vbi addit Alberini. in tract. de secreto, n. 2. 3. cum seq. Sanch. in precepta Decalogi, tom. 1. lib. 1. c. 6. Illustriss. D. meum Rodericum à Cunha in Comment. ad c. licet 4. dist. 35. Sayt. in Clavi Regia, lib. 7. c. 6. Paul. Layman. in Theologia moralis, lib. 2. tract. 3. c. 13.

2 Regula hæc est intelligenda de tripli veritate, videlicet vita, iustitia, & doctrina, vt per Bonac. commun. crimin. p. 2. verbo Canon. fol. 8. Sed intelligendam esse de veritate, seu bonitate vita, non autem de veritate doctrina, & iustitia, que aliquando omittuntur propter scandalum, afferit Nauat. comment. 3. de Regularibus, n. 35.

3 Notatur ad hoc quid ad scandalum vita multa sunt concedenda, que alias non concederentur, vt per Menoch. conf. 51. n. 44. Rebuff. de privilegiis schol. priu. 1. 10. p. 2. Lancellot. de attent. p. 2. c. 4. ampl. 21. Flamin. d. q. 3. n. 166.

CAP. Quod non est. IV.

PLura de necessitate cumulat Tiraq. de retract. lig. §. 26. gloss. 1. n. 20. cum seqq. Et necessitatibus diuisio- nem vide apud Menoch. de arbitria, cau. 182. à n. 19.

2 Notatur hic text. ad hoc quid necessitas facit licitum, quod non est licitum in lege, vt per Tiraquel. de panis temper. cau. 33. n. 3. Ceual. communium contra

commun. q. fin. num. 6. tom. 4. Cardoso in praxi indicum, verbo necessitas, num. 1. & alios citatos per me in tract. Axiom. iuris usufreq. Axiom. 157. n. 2. Nam necessitas legi non subiicit, Gal. 1. 1. obseruat. 1. 2. n. 8. Plac. de delitior. 1. c. 28. n. 3. Surd. deci. 86. n. 8. Matengo. 1. 1. gloss. 2. 1. tit. 1. 1. lib. 5. noua recop. Munoz. de Escobar. de ratiocin. administ. c. 1. 4. à n. 10. Ceual. d. q. fin. n. 5. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 1. 1. num. 27. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. deci. 711. Ego ipse d. Axiom. 157. num. 1.

Notatur etiam ad hoc quid ex necessitatibus causa potest mutari aliquid de forma assignata, vt per Gon- zal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 60. n. 45.

CAP. Quod latenter. V.

Notatur ad hoc quid suspectum est, quod clam & secreto fit, vt per Tiraq. de retract. tit. 2. in prefat. n. 13. Brunor. à Sole in locis communibus, verbo factum 8. Et occulte actum faciens generalem contra se habet praefumptionem, iuxta Christi Domini auctoritatem Ioan. 5. qui male agit odit lucem, resurget supra in cap. confuluit, de officio deleg. & in e. vnic. versic. porro, & Ecclesiast. benefic. cum similibus, de quibus Tiraq. de panis temp. c. 11. num. 11. Menoch. de presump. lib. 4. pref. 12. n. 7. Mascal. de probat. concl. 8. t. 5. n. 33. Surd. conf. 132. n. 4. Sicut est contraria ea, que in suspectu aliorum, & palam sunt, sunt ab omni sinistra suspitione aliena, & non existimo, vers. & multum referit ad administr. fr. tutor. l. cum ipse tutor, s. fuit quasitum, & ibi Rip. de conrah. empt. Menoch. de arbitri. lib. 2. cent. 3. casu 2. 4. à princ.

CAP. Defeat. VI.

Notatur ad hoc quid reus omnium factus est, qui mortaliter peccauit transgrediendo unicum præceptum, vt per Tiraq. de indicio in rebus exiguis, vers. 57. pag. 93. Sayt. in clavi Regia, lib. 1. c. 7. num. 2. Et omnis virtus detrimentum patitur ab vno vitio, Colim. in pragmatic. sanct. tit. de collat. verbo viriutum, pag. 188.

CAP. Quamvis. VII.

Collige ex text. quid pastor tenetur inquirere, & habere curam de oibus suis, vt per Cosmo. in pragmat. sanct. in proœm. verbo non agnoscunt, pag. 34. verbo, Aul. ad c. 1. Prætorum, n. 10. fol. 6. 1. verso. Nam impropriæ Episcopis sive aliis quivis Praelatis dicitur pastor, sicut & ones recte appellantur subditi, Ioan. 10. & 21. non secundum illam longe aliam significacionem, quia filij Iacob ad Pharaonem dixerunt, Pastores sumus, quia per famulos ducabant gregem, & facti, lanque fruebantur, sed potius officio, & cura, quam bona pastor per se ipsum, non vt mercenarius debet exhibere, vt verbum, pascere, sonat, id est, per prædicta Scriptura gregem ducere, eiūque fontibus recreare, atque oleo lebiam innungere, docendo verbo, bonorum operum exemplo, vt colligitur ex Concil. Trid. sess. 6. de reformat. c. 1. & sess. 23. etiam de reform. c. 1. & alii per me adductis de officiis. & potest. Episc. p. 1.

Vnde debet Pastor vigilare, & non dormire super custodiam gregis, vt habetur in Psal. 120. Ecce non dormit, neque dormit, qui custodit Israël, latrato enim canum, id est, Prædictorum, & baculo Pastorum arcendi sunt lupi, vt habet Isa. c. 5. referuntur Illustr. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. op. 23. num. 2. dist. 81.

CAP.

C A P. Indignum. XI. & fin.

Luc. III.

Probat hic text. pro rebus spiritualibus homagium, seu iuramentum illicitum esse praestare, quod tanquam simonia cum reprobatur in cap. ex diligenti 17. de simonia, intellige non quidem iuramento, cuiuscumque fidelitatis, sed illius tantum, quo quis tanquam vasallus tenetur suas operas alteri, velut domino suo, praestare, cui ex vi predicit iuramenti manet obligatus ad praedictas operas, quoties oportuerit, exhibendas, cap. de forma, versio sed quia 22. q. 5. Id enim importat homagium, de quo in presenti text. & in d. cap. ex diligenti, iuncta gloss. vbi iura similia citat, verbo homique, in Clem. pastoralis, de re indic. optimè Abb. in d. cap. ex diligenti, n. 4. Guid. Papæ decisi 29. cum seq. Callan. an. confuer. Burgund. rnb. 3. §. 3. gloss. 2. Soar. de Relig. lib. 1. de iurament. c. 13. n. 24. vbi tractat quid homagium, & an per illud iuramentum indumente vnde cum hoc ius vasallitij tollis dominis temporibus, non verò Ecclesiasticis Pralatis debetur, cap. subiectus, ibi, sciens se esse Sacerdotes, non dominus ibi, neque ut dominantes in cleris, 95. daf. te&c. si quis velut manus indebiti obsequij nequeat pro beneficiis simonia praestari, iuxta cap. cum effigie glossa fecis de iuramento fidelitatis clericorum ad latentes latos dicendum est, quod ad solam obedientiam, tanquam patribus, & pastribus debitam obligatio optimè Abb. d. n. 4. Non obstat cap. graues 15. pro de excessib. pralat. vbi clerici fidem praediti hominibus debitam reverentiam suo Episcopo deinceps grauissime puniuntur, sic plane significans hinc esse clericis homagium praestare Pralatis Ecclesiasticis. Respondetur enim cum gloss. ibi, communiter accepta, verbo homagij, & Abb. d. n. 4. text. procedere homagio late sumpto prout fistulatum, & obedientiam Episcopis debitam importa.

F I N I S.

BARBOS.
In Ius Can-
Tol. 2. 1. P.
GVP

INDEX